

Maria Pohjola
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan ylempi AMK
Sosionomi (YAMK)
Opinnäytetyön raportti

ASUKKAIDEN KOKEMUS OSALLISUU- DESTA RAJAKYLÄN ASUINALUEEN KEHITTÄMISESSÄ OULUSSA

Näkökulmana motivaatio ja osallisuuden merkitykset

TIIVISTELMÄ

Maria Pohjola

Asukkaiden kokemus osallisuudesta Rajakylän asuinalueen kehittämisessä Oulussa. Näkökulmana motivaatio ja osallisuuden merkitykset.

58 s. ja 5 liitettä

11/2020

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Tutkinto: Sosiaali- ja terveystieteiden ylempi ammattikorkeakoulututkinto, arvo- ja yhteisöllinen työn kehittäminen

Tutkintonimike: Sosionomi (ylempi AMK)

Koulutus: Sosiaali- ja terveystieteiden ylempi amk

Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata asukkaiden osallisuuden kokemusta asuinalueensa kehittämiseen motivaation ja merkitysten näkökulmasta. Opinnäytetyö liittyi Oulun Diakonissalaitoksen, Diakonia-ammattikorkeakoulun ja Oulun kaupungin toteuttamaan ITU2-hankkeeseen, jossa osallisuuden ja yhteiskehittämisen menetelmin kehitettiin Rajakylän kaupunginosaa, sen palveluja ja yhteisöllisyyttä.

Rajakylän alueen asukkaat Oulussa aktivoituivat syksyllä 2019 oman asuinalueensa kehittämiseen. Opinnäytetyössäni tutkin asukkaiden osallisuuden kokemusta motivaation ja merkityksien näkökulmasta. Tutkimuskysymykset olivat: Miksi asukas haluaa vaikuttaa asuinalueensa kehittämiseen? Millaisia merkityksiä osallisuudella on asukkaalle? Toteutin tutkimuksen laadullisena haastattelututkimuksena ja tutkimusmenetelmänä oli teema-haastattelu. Keräsin aineiston haastattelemalla neljää Rajakylän asukasta, jotka ovat olleet kehittämässä asuinalueitaan. Analysoin aineiston aineistolähtöisen sisällönanalyysin menetelmällä.

Tulosten mukaan asukas haluaa vaikuttaa asuinalueensa kehittämiseen tyydyttääkseen tarpeitaan osallistumiseen, luovuuteen ja luontoyhteyteen. Lisäksi asukkaiden toimintaa ohjasi visio asuinalueesta, joka olisi kiinnostava, turvallinen ja myönteinen. Visiona oli myös syrjäytymisen ehkäisy sekä alueen palvelutarjonnan ylläpitäminen. Yhteistyö ja muiden asukkaiden tuki, tunnereaktioiden vaikutukset sekä toiminnan ymmärtäminen muutosvoimana lisäsivät asukkaiden motivaatiota. Myös merkitykselliset kokemukset lisäsivät motivaatiota. Ne esitetään henkilökohtaisesti koettuina sekä suhteessa ympäristöön koettuina merkityksinä. Tuloksia tarkastellessa todetaan, että syrjäytymisen ehkäisy motivoi Rajakylän asukkaita toimimaan.

Asiasanat: motivaatio, osallisuus, vapaaehtoistyö, asukkaat, syrjäytymisen ehkäisy

ABSTRACT

The experience of participation of residents in developing the residential area of Rajakylä in Oulu. From the viewpoint of motivation and the significance of involvement.

58 pages and 5 appendices

11/2020

Master's Degree in Social Services

Master's Degree in Value and Community Based Development of Work

The aim of this thesis was to describe the experience of participation of residents in developing the residential area from the viewpoint of motivation and the significance of involvement. The thesis was related to ITU2-project, carried out by Oulu Deaconess Institute, Diaconia University of Applied Sciences and City of Oulu, that developed the Rajakylä (Oulu, Finland) residential area, its services and communality by methods of involvement and co-development.

The residents of the area of Rajakylä in Oulu got active in developing their residential area in the autumn of 2019. In the thesis I was studying the experience of residents' involvement from the viewpoint of motivation and significance. The research questions were: Why does a resident want to have an effect on the development of their residential area? What kind of significance and meaning does the participation have to a resident? The research was conducted as a qualitative interview research. The research method was a theme interview. The research data was collected by interviewing four residents of Rajakylä who have been involved in the development of their residential area. Data-driven content analysis was used as the method for analyzing the data.

According to the results, a resident wants to have an effect on the development of their residential area to fulfil their needs of participation, creativity and connection to nature. Furthermore, the action of the residents was driven by a vision of a residential area that is interesting, safe and positive. Prevention of social exclusion and sustaining of the services of the residential area were also a vision for the participants. Co-operation and the support of other residents, impact of emotional reactions and understanding the action as a power for change were adding to the residents' motivation. Meaningful experiences were adding motivation as well. They are presented as personal meanings that are experienced both personally and in relation to the environment. The major conclusion is that the prevention of social exclusion is motivating the Rajakylä residents to act.

Keywords: motivation, participation, social inclusion, volunteerism, residents, the prevention of social exclusion

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 OSALLISUUS KOKEMUKSENA	6
2.1 Osallisuus ja sen osa-alueet	6
2.2 Osallisuuden kokemus	9
2.3 Motivaation yhteys osallisuuteen.....	11
2.4 Osallisuuden kokemuksen suhde motivaatioon ja merkityksiin.....	14
3 TOIMINTAYMPÄRISTÖN KUVAUS.....	16
3.1 Rajakylä asuinalueena.....	16
3.2 Rajakylän kehittäminen	17
4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITE.....	20
5 TUTKIMUSPROSESSI	21
5.1 Tutkimusmenetelmä.....	21
5.2 Aineiston keruu.....	22
5.3 Aineiston analysointi	24
6 TULOKSET	27
6.1 Asukkaiden motivaatio asuinalueen kehittämiseen	27
6.1.1 Tarve osallistumiseen, luovuuteen ja luontoyhteyteen.....	27
6.1.2 Visio motivoi toimimaan.....	28
6.2 Motivaatiota lisäävät tekijät.....	29
6.2.1 Henkilökohtaiset merkitykset.....	31
6.2.2 Suhteessa ympäristöön koetut merkitykset	34
7 TULOSTEN TARKASTELUA	37
7.1 Merkitykselliset kokemukset lisäävät motivaatiota.....	37
7.2 Syrjäytymisen ehkäiseminen motivoi toimimaan.....	39
8 POHDINTA.....	43
8.1 Luotettavuus.....	43
8.2 Eettisyys.....	48
8.3 Jatkotutkimusaiheita	50

1 JOHDANTO

Osallisuus ja vapaaehtoisten toimijoiden aktivointi koskettavat laajasti yhteiskunnan eri toimijoita. Osallisuuden merkitys yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle on tiedostettu ja osallisuutta vahvistaville toimintamalleille on yhteiskunnassa kasvava tarve (Dufva 2020, 34). Osallisuuden syntymiseen tarvitaan kuitenkin motivaatiota. Ketään ei voi pakottaa osallisuuteen. Siksi on tärkeää kysyä, mikä saa ihmisen tahtomaan ja tekemään. (Isola Kaatinen, Leeman, Lääperi, Schneider, Valtari & Keto-Tokoi 2017, 15.)

Osallisuus on osa yhteisöjen arvomaailmaa ja uusia toimintamalleja edistetään erilaisissa kehittämishankkeissa. Sosiaalityössä ja sosiaalitimieteissä voitaisiinkin nykyistä tarkemmin tutkia, mitä osallistumisen tarpeiden tyydyttyminen saa aikaan ihmisessä ja hänen elinympäristössään (Isola ym. 2017, 34). Koivisto, Isola & Lyytikäinen (2018) ovat koonneet ja arvioineet osallisuustyön toimintamalleja. He toteavat, että osallisuustyössä kerätään tyypillisesti tietoa osallistujamääristä sekä toiminnan kustannuksista. Osallisuustyössä syntyneiden merkityksien ja vaikutusten arviointi on kuitenkin hajanaisempaa. (Koivisto, Isola & Lyytikäinen 2018, 20.)

Olen toteuttanut tämän opinnäytetyön Rajakylän kaupunginosassa Oulussa. Syksyllä 2019 Rajakylän alueen asukkaat aktivoituivat uudella tavalla oman alueensa kehittämiseen. Asukkaat halusivat vaikuttaa alueen yleisilmeeseen, yhteisöllisyyteen sekä alueesta syntyviin mielikuviin järjestämällä yhteisiä tapahtumia. Tutkimuksessa kuvataan Rajakylän asukkaiden osallisuuden kokemusta asuinalueensa kehittämisessä motiivien ja merkityksien näkökulmasta.

Rajakylässä toimi vuosina 2017-2020 osallisuushanke Inklusiivilla toimintatavoilla uutta (ITU2), josta esitettiin pyyntö tämän tutkimuksen tekemiselle. Hankkeen tavoitteena oli osallistuvan yhteiskehittämisen lähestymistavan ja –menetelmien mukaisesti kehittää Rajakylän asuinalueita ja sen palveluja. (Oulun kaupunki. Päätöksen teko ja hallinto. Yhteisötoiminta; Projektipäällikkö, Tarja Siira, henkilökohtainen tiedonanto 4.11.2019; Vuokila-Oikkonen & Jokinen 2020, 64.)

Rajakylän asukkaiden toiminnassa on nähtävissä omaehtoista aktiivisuutta, joka ei ole suoraa seurausta yhteiskunnan yrityksistä aktivoida kansalaisiaan. Tämä luo tutkimukselle mielenkiintoisen taustan. Tutkimus antaa lisää tietoa siitä, miksi ihmiset innostuvat osallisiksi omissa yhteisöissään ja millaisia merkityksiä osallisuudella on heille.

Opinnäytetyössä tarkastelen osallisuutta motiivien ja merkityksien näkökulmasta. Tässä tutkimuksessa osallisuus on vaikuttamista oman alueensa kehittämiseen. Asukkaiden vapaaehtoinen toiminta on asukasosallisuutta. Keskiössä on osallisuuteen liittyvä kokemuksellisuus. Osallisuuden kokemus tuottaa merkityksiä, jotka motivoivat toimimaan. Motivaation suhdetta osallisuuteen tarkastelen tarkemmin motivaatioteorioiden kautta. Osallisuus, merkitys ja motivaatio muodostavat kierteen vaikuttaen toisiinsa.

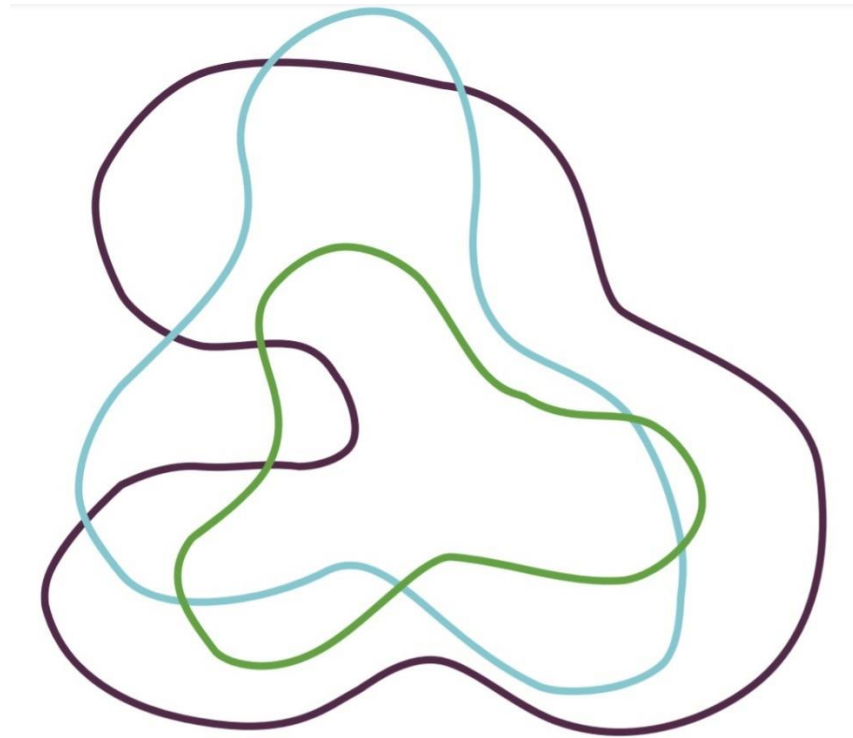
Toteutin tutkimuksen laadullisena haastattelututkimuksena. Keräsin teemahaastatteluilla aineiston, jonka analysoin sisällönanalyysin avulla. Analyysia ohjasi motiivien ja merkityksien teemat.

2 OSALLISUUS KOKEMUKSENA

2.1 Osallisuus ja sen osa-alueet

Osallisuudelle ei ole olemassa yksiselitteistä määritelmää. Se on käsitteenä moniselitteinen ja sitä käytetään hyvin monenlaisissa yhteyksissä. Esimerkiksi 2010-luvun politiikan ja hyvinvoinnin ohjelmissa osallisuus nähtiin sekä tavoitteena että keinona tavoitteeseen pääsemiseksi. Osallisuuden käsite voidaan mieltää yläotsikoksi, jonka alla käytetään erilaisia lähestymistapoja. Voidaan myös ajatella, että osallisuus on puhetapa, joka ei ole tarkasti määriteltävissä. (Isola 2019, 29; Raivio & Karjainen 2013, 12.)

ITU2-hankkeessa osallisuuden käsitettä määriteltiin Isolan ym. (2017) muodostamien osallisuuden osa-alueiden kautta. Tässä opinnäytetyössä asukasosallisuuden viitekehys pohjautuu myös osallisuuden kolmelle eri osa-alueelle, jotka ovat osallisuus omassa elämässä, vaikuttaminen ja vaikuttuminen sekä paikallinen osallisuus. Isola ym. (2017) kuvaa osallisuuden osa-alueet aaltoilevina ja sisäkkäisinä kehinä (KUVIO 1). Sisäkkäiset osa-alueet ovat riippuvaisia toisistaan. Sisimmäksi on kuvattu kehä, joka kuvaa osallisuutta omaan elämään. Toinen kehä kuvaa osallisuutta vaikuttamisprosesseihin palveluissa, lähipiirissä, elinympäristössä ja yhteiskunnassa. Uloin kehä kuvaa paikallista osallisuutta, jossa on mahdollisuus liittyä erilaisiin hyvinvoinnin lähteisiin ja vuorovaikutussuhteisiin. (Isola ym. 2017, 23-25.)

KUVIO 1. Osallisuuden osa-alueet: Osallisuus omassa elämässä (vihreä kehä), vaikuttaminen ja vaikuttuminen (sininen kehä) ja paikallinen osallisuus (violetti kehä) (Isola ym. 2017, 23)

Oman elämän osallisuudessa keskeistä on autonomisuus ja elämän ennakoitavuus. Kohtuullinen toimeentulo, tarpeeseen vastaavat palvelut sekä mahdollisuudet luoda yhteyksiä muihin ihmisiin lisäävät osallisuutta. Elämän hallittavuuden ja toimintaympäristön ymmärrettävyyden lisääminen ovat myös merkityksellisiä osallisuuden kokemuksessa. (Isola ym. 2017, 25.)

Toiselle osallisuuden aaltoilevalle kehälle Isola nostaa vaikuttamisen mahdollisuuden. Vaikuttamisen mahdollisuuden tulisi alkaa omasta lähipiiristä – tätä kuvaa se, että kehä kulkee sisäkkäin edellä mainitun oman elämän osallisuuden kehän kanssa. Lisäksi vaikuttamismahdollisuudet palveluihin, elinympäristöön ja yhteiskuntaan lisäävät osallisuuden kokemusta. Puhuessaan vaikuttamisesta Isola nostaa esille myös vaikuttamisen: ”Ihmisellä on tarve vaikuttaa ja tulla vaikutetuksi.” Vastavuoroisuus ja merkityksellisyyden kokemukset lisäävät osallisuutta. Myös erilaiset tilat, ympäristö ja tarinat voivat sosiaalisen vuorovaikutuksen lisäksi tarjota merkityksellisiä kokemuksia. (Isola ym. 2017, 29-30.)

Kolmas osallisuuden osa-alue liittyy osallisuuden paikallisuuteen. Sen tarkoituksena on edistää arkista osallisuutta siellä, missä ihmiset kohtaavat toisiaan. Isola puhuu paikallisesta yhteisestä hyvästä. Paikallinen yhteinen hyvä on esimerkiksi asuinalueella järjestettävää toimintaa, kuten maisemointitalkoita tai asukkaiden somekampanjoita, joille on nähty tarvetta, mutta joita ei pystytä yksin markkinoilla tai hyvinvointivaltion järjestelmissä tuottamaan. Paikallinen yhteinen hyvä on vastalääke eettisen epäsymmetrisyyden kokemukselle, jossa yhteiskunnan avun varassa elävä kokee jäävänsä kiitollisuuden velkaan. Paikallinen yhteinen hyvä on kokemus vastavuoroisuudesta ja yhdenvertaisuudesta. Se tarjoaa vuorovaikutussuhteita, jotka lisäävät elämän merkityksellisyyttä. Se on kokemus yhteisestä hyvästä, jossa jokainen voi, yhteiskuntaluokasta tai asemasta riippumatta, saada aikaan jotain arvokasta. (Isola ym. 2017, 38-42; Koivisto ym. 2018, 10,18.) Paikallinen yhteinen hyvä rikkoo toimijarajoja ja -rooleja. Sille on tyypillistä, että ammattilaisen rooli toiminnanohjauksessa on vähäinen tai puuttuu jopa kokonaan. (Koivisto ym. 2018, 20.) Ledwith ja Springett vertautuvat teoksessaan paikalliseen hyvään kuvatessaan, että osallistavat käytännöt ovat arkipäiväisiä, suora- viivaisia ja saavutettavissa. Siinä osallisuus on uuden tuottamista, jossa ideat, tiedot ja toiminta kootaan yhteen. (Ledwith & Springett, 2010, 33.)

Sosiaalinen osallisuus (social inclusion) nähdään sekä arvotavoitteena itsessään että keinona köyhyyden torjumiseen ja syrjäytymisen ehkäisemiseen. Lisäksi osallisuuden tavoitteena on edistää yhteiskunnan tasa-arvoa, oikeudenmukaisuutta ja yhdenvertaisuutta. Osallisuuteen liittyy mahdollisuus osallistua yhteiskunnalliseen toimintaan tai instituutioihin, jotka ovat merkityksellisiä ihmisen hyvinvoinnin kannalta. Osallisuus on syrjäytymisen vastaparina prosessi, jossa osallisuuden aste voi vaihdella ei elämäntilanteiden ja -vaiheiden mukaan. (Lee- mann & Hämäläinen 2016, 589-591; Raivio & Karjalainen 2013, 15.) Osallisuuden yksi ominaispiirre on osallisuuden kokemus, jota käsittelen seuraavassa alaluvussa.

2.2 Osallisuuden kokemus

Osallisuuden kokemusta korostetaan erityisesti suomalaisessa kirjallisuudessa Leemann & Hämäläinen 2016, 590). Isolan ym. (2017) osallisuuden osa-alueissa on vahvasti mukana osallisuuden kokemuksellinen luonne (Isola ym 2017, 25, 29, 38). Osallisuus on tunneperustainen kokemus yhteenkuuluvuudesta. Osallisuus nähdään mahdollisuutena vaikuttaa itseään ja ympäristöään koskeviin asioihin ja toimia tässä ympäristössä aktiivisesti ja sitoutuneesti. (Rouvinen-Wilenius 2013, 51.) Tämä kytkeytyy edellä mainitsemaani paikallisen hyvän osa-alueeseen (Isola ym. 2017, 38-42). Osallisuuden käsite näyttäytyy hieman erilaisena riippuen siitä, katsooko sitä sosiaalipoliittisesta näkökulmasta vai yksilön sisäisenä kokemuksellisenä tunteena. Yksilötasolla osallisuus on merkityksellinen kokemus kuulumisesta ryhmään tai yhteisöön. (Leemann & Hämäläinen 2016, 589-591; Raivio 2018, 101.)

Osallisuuden kokemus on mukana myös ITU2-hankkeen tuloksena syntyneessä Osallisuus-toimintamallissa. Toimintamallin juurtumisen edellytyksiä tarkastellaan yksilöllisellä tasolla, yhteisöjen ja organisaatioiden tasolla sekä yhteiskunnallisella tasolla. Yksilöllisellä tasolla juurtumiseen vaikuttavat esimerkiksi merkityksellinen kohtaaminen sekä oman äänen ja kuulluksi tuleminen mahdollistuminen. Näiden myötä voi kasvaa kokemus osallisuudesta. (Niiranen-Linkama, Vuokila-Oikkonen & Siira 2020, 112.)

Osallisuustyössä on pyrkimys autonomiaan ja demokratiaan. Mikäli yksilö ei koe, että hänellä on valtaa ja mahdollisuutta vaikuttaa itseään koskeviin asioihin, jää osallisuuden kokemus vain osallistumiseksi (Hiilamo & Mäntyneva 2018, 23.) Osallisuustyö on sosiaalipoliittikkaa, joka perustuu yhteisyyteen. Mikäli yhteiskunnan työ on ongelmalähtöistä ja perustuu erillisyyteen, ei ole mahdollista kasvattaa yhteisyyttä. Esimerkiksi leipäjonot eivät kasvata kestäviä sosiaalisia suhteita, vaan ne luovat yksipuolista riippuvuutta ja pysyvää kiitollisuuden velkaa (Isola ym. 2017, 38). Kokemus yhteisöllisyydestä lisää ihmisten kokemaa arvokkuutta ja yhdenvertaisuutta. Isola kuvaa, että parhaiten yhteinen hyvä voi syntyä ei-kenenkään ja kaikkien yhteisellä alueella. Toimijuus vahvistuu, kun kaikki saavat tilaisuuden osallistua yhteisten asioiden suunnitteluun. (Isola 2016, 595, 599.)

Asuinalueen kehittämisessä, esimerkiksi yhteisissä pihatalkoissa voi johtajan ja työttömän antama panos olla yhtä arvokasta. (Isola ym. 2017, 40.)

Sosiaalipoliittisen perustan kautta voidaan nähdä, että ihminen on osa kokonaisuutta tai suhteita, kuten työmarkkinoita, hyvinvointivaltiota tai yhteisöä, jossa hyvinvointia tuotetaan ja jaetaan. Tällöin osallisuutta tarkastellaan yksilön toimijuuden kautta. Yhteiskunta ja siinä vallitseva kulttuuri vaikuttavat yksilön tarpeisiin ja resursseihin eli siihen, kuinka paljon hänellä on tilaa, tarvetta ja mahdollisuuksia kokea osallisuutta omassa elämässään. Tähän tarpeiden ja resurssien sekä vallitsevan kulttuurin rajaamaan alueeseen sijoittuu osallisuuden tila. Osallisuuden tilan suuruus on sidoksissa ympäristöön ja tilanteeseen, joten yksilön kokema osallisuuden tila voi vaihdella päivän aikana useita kertoja. (Isola ym. 2017, 12-14.) Osallisuuden kokemus voidaan nähdä myös prosessina, jolloin osallisuuden tunne vaihtelee elämänvaiheiden ja -tilanteiden mukaan (Raivio 2018, 101; Raivio & Karjalainen 2013, 15).

Ari Nieminen (2019) on pohtinut monipuolisesti osallisuuden tilan käsitettä. Hänen määritelmänsä ja näkökulmansa antavat laajan kuvan osallisuudesta ja sen mahdollisuuksista. Osallisuuden tila ei ole vain kokoontumispaikka ja sinne kokoontuvat ihmiset, vaan osallisuuden kokemukseen vaikuttaa myös näkymätön kokemusmaailmamme. Menneet kokemukset sekä tämänhetkiset toimintavalmiudet vaikuttavat ajatuksiimme tulevaisuudesta. Tulevaisuuden näkymät ja niihin liittyvä toivo, tai toivottomuus, ovat myös läsnä. Näin ollen sisäinen mentaalinen tila, joka koostuu muun muassa mielikuvista ja käsityksistä, on osa kokemusta, jota kutsumme osallisuuden tilaksi. Nieminen ei kuitenkaan jätä osallisuuden tilaa vain yksilön tai ryhmän sisäiseksi kokemusmaailmaksi. Yhteiskunnan rakenteet sekä markkinatalouden vaatimukset vaikuttavat osaltaan kokemukseen osallisuudesta. (Nieminen 2019.)

2.3 Motivaation yhteys osallisuuteen

Tämän opinnäytetyön teoreettinen viitekehys on yhteydessä sosiaalipsykologiseen perustaan. Tarkastelen sen pohjalta, mikä motivoi yksilöä osalliseksi omassa elinympäristössään. Motivaation käsitteen määrittelemisen haastavuutta osoittavat moninaiset näkökulmat, joita tutkijat ovat motivaatiotutkimukseen tuoneet. Motivaatio voidaan määritellä ajatus-, tunne- ja tahtotoimintojen monimutkaiseksi yhdistelmäksi, jonka rakenne ja toiminta on edelleen osin tuntematon. Toiset tutkijat ajattelevat, että motivaatio on ihmisen sisäinen toiminnan tarve tai halu saada jotakin aikaan. Motivaatio voi olla myös psyykinen syy, joka suuntaa ja ylläpitää ihmisen toimintaa. (Hakala 2017, 8.)

Monet motivaatioteoriat syntyivät 1950 -luvulla. 1970-80 -luvulla tehtiin paljon motivaatioon kohdistuneita tutkimuksia esimerkiksi kasvatustieteissä. Tuolloin korostettiin muun muassa motivaation tilannesidonnaisuutta. Psykologian eri suuntaukset kuvaavat motivaatiota omista lähtökohdistaan. Humanistisen psykologian piirissä syntyi teorioita, joissa motivaatioita käsiteltiin tarpeina. Tarveteorioihin liittyvä näkemys on sittemmin levinnyt laajemminkin yhteiskuntatieteisiin. (Hakala 2017, 9-10.)

Manfred Max-Niefin tarveluokitus yhdeksästä tarpeesta perustuu olemassaoloon, turvaan, tunteisiin, ymmärtämiseen, osallistumiseen, joutilaisuuteen, luovuuteen, identiteettiin ja vapauteen. Tarpeet ilmenevät elämän eri osa-alueilla eri tavoin. Nämä osa-alueet ovat oleminen, omistaminen, tekeminen ja vuorovaikutus. Luokituksen mukaan tarve tunteisiin ilmenee omistamisen osa-alueella luontoyhteytenä. (Max-Nief 1991, 32-33.) Nussbaum (2011) määrittelee teoksessaan erilaisia toimintavalmiuksia, jotka ovat vähimmäisvaatimuksia ihmisarvoisen elämän toteutumiseksi. Nussbaum käyttää ilmaisussaan 'be able to' -rakennetta, joka voidaan kääntää kyvyksi, vapaudeksi tai mahdollisuudeksi. Toimintavalmiudet ovat lähellä osallisuuden käsitettä sekä Max Niefin jäsenystä yhdeksästä tarpeesta (Isola ym. 2017, 10). Yksi Nussbaumin toimintavalmiuksista on elinympäristöön vaikuttaminen (control over one's environment). Elinympäristöön vaikuttamisen Nussbaum näkee esimerkiksi sananvapautena, poliittisena vaikuttamisena sekä mahdollisuutena kokoontua ja järjestäytyä. Näiden lisäksi ihmisellä

tulisi hänen mukaansa olla oikeus omistamiseen sekä oikeus tasavertaisuuteen ja vastavuoroiseen kunnioitukseen muun muassa työhaussa ja työelämässä. (Nussbaum 2011, 34.) Isolan ym. mukaan Nussbaum on ajatuksineen osa harvalukuista joukkoa, joka nostaa elinympäristöön vaikuttamisen keskeiseksi toimintavalmiudeksi (Isola ym. 2017, 30).

Reeve (2009) esittelee teoksessaan Decin ja Ryanin (1985) teorian psykologisista tarpeista, jotka täyttyessään lisäävät motivaatiota. Nämä tarpeet ovat omaehtoisuus (autonomy), kyvykkyyden osoittaminen (competence) ja yhteenkuuluvuus (relatedness). Omaehtoisuus on ihmisen tarve saada kokea itseohjautuvuutta sekä sisäistä hyväksyntää toimissaan ja tavoitteissaan. Kyvykkyyden osoittaminen lisää motivaatiota, kun onnistumisen tarpeet sekä tarve kehittää kykyjään täyttyvät. Tarve kuulua yhteen toisten ihmisten kanssa ja tarve luoda läheisiä ja merkityksellisiä ihmissuhteita ohjaa myös vahvasti ihmisen toimintaa. (Reeve 2009, 142-162.) Sittenkin Martela, Ryan & Ryan (2016) ovat täydentäneet motivaatioteoriaansa ihmisen tarpeella tehdä hyvää (beneficence). Heidän mukaansa ihmisellä on sisäsyntyinen tarve antaa itsestään jotain hyvää muille ihmisille ja ympäristölle.

Decin ja Ryanin määrittelemät psykologiset tarpeet yhdistyivät itsemääräämisteoriksi, jota pidetään nykyisin suosituimpana motivaatioteorianana. (Nurmi & Salmela-Aro 2017, 11). Itsemääräämisteorian (self-determination theory, SDT) olekuksena on, että ihminen on luonnostaan itseohjautuva, aktiivinen ja motivoituva. Teoriaan sisältyy ajatus, että ihmisen kehitys ja psykologinen kasvu ovat vuorovaikutusta sosiaalisen ympäristön kanssa, jolloin ympäristö voi estää tai tukea kasvua ja kehitystä. Itsemääräämisteorian mukaan ihmisen motivaatio jakautuu sisäiseen ja ulkoiseen motivaatioon. Sisäisen motivaation vaikuttaessa ihminen toimii siksi, että toiminta on kiinnostavaa, omien arvojen mukaista ja mielihyvää tuottavaa. Ulkoiseen motivaatioon liittyy jokin yksilön ulkopuolinen tavoite, palkinto tai auktoriteetti. Ulkoinen motivaatio voi kuitenkin sisäistyä sisäiseksi motivaatioksi. (Deci & Ryan 2000; Deci & Ryan 2008; Reeve 2009, 168; Vasalampi 2017, 54-57.) Asuinalueen kehittämisen kaltaisissa vapaaehtoistehtävissä toimitaan sekä sisäisen, että ulkoisen motivaation ohjaamana. Sisäinen motivaatio ja halu tehdä hyvää ovat tekijöitä, jotka tuottavat toimijalle hyvinvointia ja lisäävät

hänen sitoutumistaan. (Stukas, Snyder & Clary 2016.) Toisaalta on hyvä tiedostaa, että muut ihmiset ja yhdessä viihtyminen saattavat toimia myös motivaation ulkoisina lähteenä (Hakala 2017, 11; Weinstein 2004, 106).

Vuosituhanen vaihteessa alettiin positiivisen psykologian piirissä puhumaan innostuksen ja sisäisen motivaation yhteisvaikutuksista. Tutkimuksista löytyi viitteitä siitä, että innostuneet ihmiset saavat aikaan enemmän. Mihaly Csikszentmihaly korosti sisäisiä palkkioita toiminnan suuntaajina, minkä myötä syntyi flow'n käsite. Myöhemmin hänen teoriastaan alettiin puhua virtausteorian. Sen mukaan toiminnan ulkoinen yllyke ei ole yksilön ensisijainen innoittaja, vaan toiminnassa syntynyt idea ja sisäinen palo voivat toimia sellaisena. (Csikszentmihaly 1997; Hakala 2017, 12; Porath, Speitzer, Gipson & Garnett 2012.)

Aaron Antonovskyn (1987) teoria salutogeenisestä terveyden edistämisestä tukee vankasti tämän tutkimuksen teoreettista pohjaa. Teoriassa puhutaan koherenssista tunteesta, jonka avulla ihminen ottaa käyttöön voimavarojaan. Koherenssiin vaikuttaa elämän ja elinympäristön ymmärrettävyys (*comprehensibility*) sekä elämän hallittavuus (*manageability*). Tämän tutkimuksen kannalta oleellinen on koherenssin kolmas ulottuvuus eli merkityksellisyys (*meaningfulness*). Ihminen suuntaa elämäänsä ja toimintaansa niitä asioita kohti, jotka hän kokee merkityksellisiksi. Merkityksellisyys vaikuttaa positiivisesti vapaaehtoisena toimimisen motivaatioon. (Antonovsky 2011, 44-46; Englert & Helmig 2018; Isola ym. 2017, 15; Rodell 2013; Tamm 2002, 216-217.) Motiiveja ja merkityksiä ei siis voida nähdä selkeänä syy-seuraussuhteena, vaan merkitykselliset kokemukset lisäävät ja synnyttävät motivaatiota.

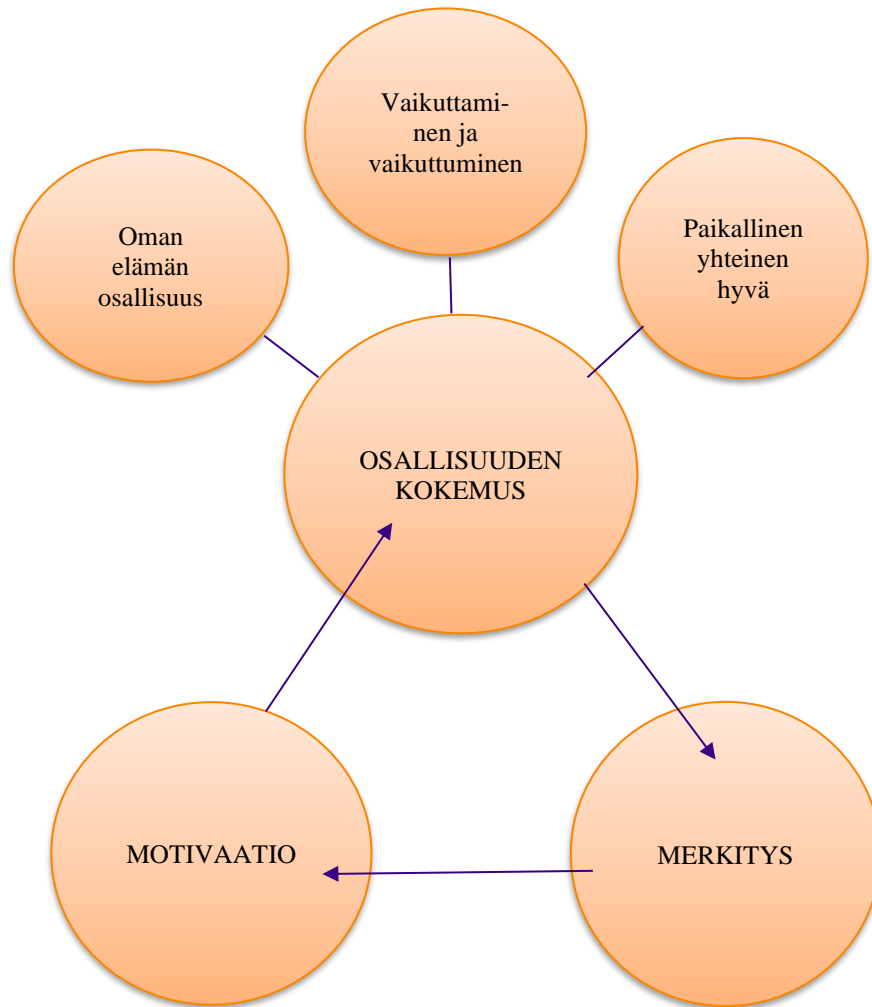
Motivaatio kytkeytyy tunteisiimme kiinteällä ja monisäikeisellä tavalla (Hakala 2017, 10). Motivaatiotutkimuksen kiistattomimpia tuloksia on, että miellyttävät tunnekokemukset lisäävät motivaatiota ja oppimista. Negatiivinen tunnetila voi puolestaan muodostua motivaation esteeksi. (Hakala 2017, 10; Weinstein 2004, 101-103.) Kuitenkin on huomioitava, että negatiivisista odotuksista johtuvat tunnereaktiot voivat motivoida yltämään entistä parempiin suorituksiin. Weinstein puhuu ”Minä näytän heille” -motivaatiosta. (Weinstein 2004, 188-199, 291.)

Martin Fordin (1992) mukaan motivaatio tarvitsee syntyäkseen tavoitteita, myönteisiä tunteita sekä toimijauskomuksen eli uskoa siihen, että yksin tai yhdessä voidaan saavuttaa tavoitteita. Fordin toimijauskomus sekä Albert Banduran (1977) minä-pystyvyys (self-efficacy) ovat käsitteinä lähellä toisiaan. Banduran teorian mukaan ihmisen motivaatio ja toiminta riippuu pystyvyyden kokemuksesta. Tällöin ihmiset, jotka tuntevat osaavansa ja pystyvänsä, ottavat haastavampia tehtäviä vastaan. Ja toisaalta epäonnistuminen voi helposti lannistaa ne ihmiset, jotka muutenkin epäilevät kykyjään. (Bandura 1977; Ford 1992 73-75; Isola ym. 2017, 16; Vasta 2017, 61.)

Mikä on näiden motivaatioteorioiden yhteys osallisuuteen? Pitääkö yksilön olla osallinen, jotta hän voi motivoitua toimimaan ja vaikuttamaan? Tiedämme, että tavoitteiden asettaminen on vaikeaa, jos yksilöllä ei ole yhteyttä potentiaaliinsa, tarpeisiinsa ja tulevaisuuteensa (Isola ym. 2017, 15). Osallisuudella on siis merkitystä motivaation syntymiseen.

2.4 Osallisuuden kokemuksen suhde motivaatioon ja merkityksiin

Osallisuuden kokemusta, motivaatiota ja merkityksiä tutkittaessa, on tarpeellista todeta, missä suhteessa nämä käsitteet ovat toisiinsa. Tämän tutkimuksen lähtökohtana on, että osallisuus tuottaa merkityksiä (Raivio 2018, 101). Merkitys tuottaa motivaatiota (Antonovsky 2011, 44-46; Englert & Helmig 2018; Isola ym. 2017, 15; Rodell 2013; Tamm 2002, 216-217.). Motivaatio suuntautuu kohti osallisuutta. Tässä tutkimuksessa painottuu osallisuuden kokemus. Osallisuuden kokemus vaikuttaa Isolan ym. (2017) määrittelemissä osallisuuden osa-alueissa. Osallisuus ja merkitykset ja motivaatio muodostavat kierteen, jossa ne vaikuttavat toinen toisiinsa (Kuvio 2). Osallisuuden kokemus tuottaa merkityksen ja motivaation kautta lisää osallisuutta.

KUVIO 2. Osallisuuden kokemuksen, merkityksen ja motivaation välinen suhde

3 TOIMINTAYMPÄRISTÖN KUVAUS

3.1 Rajakylä asuinalueena

Rajakylän kaupunginosa sijaitsee noin 7 kilometriä Oulun keskustasta pohjoiseen. Alueella asuu noin 4000 asukasta. Alueella on runsaasti asukkaita, joilla on matala tulotaso, työttömyyttä sekä toimeentulotuki taloudellisena turvana. Rajakylä kantaa mainetta kaupunginosana, jolle on tyypillistä ilkeävalta, rikollisuus, huono-osaisuus sekä jako hyvin ja huonosti pärjääviin. (Oulun kaupunki. Kaupunkisuunnittelu. Rajakylä; Siira & Vuokila-Oikkonen 2020, 13; Vuokila-Oikkonen, Hyväri & Kainulainen 2019.)

Oulun kaupunki toteutti kesällä 2018 Rajakylän alueen asukkaille kyselyn, jossa asukkailta, alueen toimijoilta ja muilta kehittämisestä kiinnostuneilta kysyttiin tietoa, ideoita ja ajatuksia Rajakylästä ja sen kehittämisestä. Kyselyyn vastasi 205 henkilöä, joista noin 70 % oli alueen asukkaita. Kyselyn tuloksissa ympäristön epäsiisteys nousi esille monessa kohdassa. Liikenneyhteyksiä pidettiin toimivina, mutta ympäristön viihtyisyyteen sekä Rajakylän imagoon ja houkuttelevuuteen tuli kyselyn mukaan kiinnittää huomiota. Kyselyyn vastanneet henkilöt olivat maininneet useita liikenneturvallisuuden parantamiseen liittyviä seikkoja. Lisäksi päihteiden käyttäjien ajanviettoa Rajakylän keskustassa pidettiin turvallisuutta heikentävänä asiana. 75 % kyselyyn vastanneista kuitenkin kertoo, että Rajakylän keskuksessa on turvallista asua ja liikkua. (Oulun kaupunki. Kaupunkisuunnittelu. Rajakylän kysely.)

ITU2-hankkeessa toteutettiin Rajakylän asukkaille kaksi samansisältöistä kyselyä, joiden avulla selvitettiin, miten alueen asukkaat kokevat sosiaalisen hyvinvointinsa. Kyselyissä kartoitettiin asukkaiden sosiaalisia suhteita sekä asuinalueen tarjoamia mahdollisuuksia ihmisten hyvinvoinnin kokonaisuudessa. Ensimmäinen kysely toteutettiin keväällä 2018 ja vastaajia oli 258. Toinen kysely tehtiin syksyllä 2019, jolloin vastaajia oli 146. Ensimmäisestä kyselystä kävi ilmi, että kyselyyn vastanneet olivat tyytyväisiä kaupallisten palveluiden läheisyyteen, koh-

teluun julkisissa palveluissa, luontoon sekä siihen, että Rajakylässä on mahdollisuus mielekkääseen tekemiseen. Tyytymättömyyttä puolestaan herättivät muun muassa vastaajien omien vaikuttamismahdollisuuksien puute sekä virkamiesten toiminta. Kyselyn mukaan asuinalueeseensa tyytyväisimmät asukkaat löytyvät ikäihmisten eli yli 60 -vuotiaiden joukosta. Kaikkein tyytymättömämpiä puolestaan ovat nuoret, 20-29 -vuotiaat asukkaat. Rajakylän asuinalueella koskevissa avovastauksissa ilmeni, että sosiaaliseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ovat muun muassa sosiaali- ja terveystalouden saatavuuden huonontuminen, alueen turvallisuus ja levottomuus, päihteiden ja huumausaineiden käytöstä aiheutuvat ongelmat sekä roskaaminen ja liikuntamahdollisuuksien osittainen puute. Huomioitavaa on kuitenkin, että jälkimmäisessä kyselyssä suurin osa mitatuista seikoista olivat muuttuneet parempaan suuntaan ja ihmisten arviot arjestaan Rajakylässä olivat kääntyneet hieman positiivisemmiksi. Tämä antaa viitteitä siihen suuntaan, että ongelmakohtiin puuttamalla ja asukkaiden osallisuutta lisäämällä voidaan lisätä uskoa oman asuinalueen mahdollisuuksiin. (Vuokila-Oikkonen & Kainulainen 2020, 94-97; Vuokila-Oikkonen ym. 2019.)

Syksyllä 2019 aktiiviset Rajakylän asukkaat halusivat alkaa parantamaan asuinalueensa mainetta. He perustivat Facebookin Meidän Rajakylä – ryhmän ja aloittivat kampanjan, jossa kerättiin positiivisia asioita asuinalueesta. Sosiaalisen median ja palautelomakkeiden kautta toteutettu kampanja keräsi 436 vastausta, joissa positiivisten asioiden kärjessä olivat turvallisuus, tasavertaisuus, kylämäisyys ja yhteisöllisyys sekä ystävälliset ihmiset ja palvelut. (Meidän Rajakylä.) Vastauksista sekä niiden määrästä voidaan päätellä, että Rajakylässä asuu ja työskentelee ihmisiä, jotka ovat tyytyväisiä alueeseen ja halukkaita kertomaan muille sen hyvistä puolista.

3.2 Rajakylän kehittäminen

Vuosina 2017-2020 Oulun Rajakylässä toteutettiin osallisuushanke nimeltään ITU2. ITU on lyhenne sanoista inklusiivisilla toimintatavoilla uutta. Hankkeen pää-toteuttajana oli Oulun Diakonissalaitoksen säätiö (ODL) ja osatoteuttajina olivat

Diakonia-ammattikorkeakoulun (Diak) sekä Oulun kaupunki. Hankkeen tavoitteena oli osallistuvan yhteiskehittämisen lähestymistavan ja –menetelmien mukaisesti kehittää Rajakylän asuinalueita ja sen palveluja. Kehittämiseen osallistuivat Rajakylän alueen asukkaat, Oulun kaupungin työntekijät, järjestöjen toimijat sekä hanketyöntekijät. ITU2-hankkeen osallisuustyö sijoittui palvelujärjestelmän ja kansalaisyhteiskunnan väliin. Työtä johdettiin paikallisesti, jolloin on mahdollista yhdistää palvelut, elinkeinoelämä, järjestöt ja asukkaat. (Isola, Kaartinen ym. 2017, 4; Oulun kaupunki. Päätöksen teko ja hallinto. Yhteisötoiminta; Oulun Diakonissalaitos. ITU2-hanke. Kehittäminen.)

ITU2-hankkeen osallisuustyö sijoittuu yhteiskuntaan julkisen palvelujärjestelmän rinnalle. Isolan ym. (2017) mukaan osallisuustyön tavoitteena on kansalais- ja asukasaktiivisuuden lisääntyminen sekä kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksien parantuminen. Sen tarkoitus ei ole syrjäyttää nykyistä julkista järjestystä, vaan se voidaan nähdä kytkeytyvän uuden julkisen hallinnan viitekehykseen. Hakarin (2013) mukaan uudessa julkisessa hallinnassa johdetaan verkostoja. Siinä painotetaan yhteistyötä, suhteita sekä verkostoja, eikä kansalainen ole vain asiakas, vaan yhteisön aktiivinen jäsen. Kuntalaisia tarkoitettaessa voidaan puhua uudesta paikallisesta hallinnasta. Uusi julkinen ja paikallinen hallinta järjestelminä näyttäisivät tukevan osallisuushankkeiden toimintaa ja tavoitteita. Tällöin kuntalaisten luottamusta pyritään lisäämään dialogin sekä läpinäkyvien prosessien avulla. Paikallisessa hallinnassa lisätään yhteisön jäsenten edellytyksiä osallistua suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin, jolloin keskiössä on kuntalainen ja hänen yhteisönsä. (Hakari 2013, 38-39; Isola ym. 2017, 21.) ITU2-hankkeessa toteutettiin palveluiden yhteiskehittämistä, jossa mukana olivat sekä palveluiden tuottajat että palveluiden käyttäjät. ITU2-hankkeessa syntynyt osallisuustoimintamalli tukeutuu yhteisöön voimavarana. Yhteisö mahdollistaa yhteiskehittämisen ja yhdessä tekemisen, jotka puolestaan rakentavat osallisuutta. (Niiranen-Linkama ym. 2020, 103-104, 108.)

ITU2-hankkeeseen kuului muun muassa osallistuvaa budjetointia, asukkaiden olohuonetoimintaa sekä turvallisuus- ja viihtyvyyskävelyjä. Syyskuussa 2019 järjestettiin turvallisuus- ja viihtyvyyskävelyt, joiden osallistujat keskustelivat Raja-

kylän alueen levottomuuksista sekä niiden vaikutuksista asuinalueen julkisuuskuvaan. Kävelyihin osallistunut poliisi vertasi Rajakylää muihin asuinalueisiin ja totesi, ettei asuinalue poikkea rikostilastoissa ja turvallisuudeltaan muista oululaisista lähiöistä. Poliisi kehotti asukkaita puhumaan asuinalueestaan positiivisesti, mikä voisi vähentää turhaa pelkoa asukkaiden keskuudessa. Positiivisen vaikuttamisen henki näkyi myös turvallisuus- ja viihtyvyyskävelyn muistiossa. Siinä kerrottiin asukkaiden lähteneen tekemään Rajakylän asukkaille kyselyä, jonka tarkoituksena on kerätä sata positiivista kommenttia Rajakylästä. (ITU 2 –hanke. Turvallisuus- ja viihtyvyyskävely. Muistio; Siira & Vuokila-Oikkonen 2020, 13-15.)

Positiivisuuden aate lähti Rajakylässä kasvamaan kahdesta suunnasta. Asukkaiden oma epävirallinen hanke sai nimen Meidän Rajakylä. Sen toimijat yhdistivät voimansa ITU2-hankkeen ja muiden toimijoiden kanssa. Sosiaalisen median sekä erilaisen toiminnan kautta asukkaat pyrkivät muun muassa lisäämään alueen viihtyvyyttä, asukkaiden yhteisöllisyyttä sekä parantamaan alueen julkisuuskuva. (Meidän Rajakylä; Vuokila-Oikkonen & Jokinen 2020, 64.) Rajakylän kehittämisessä on nähtävissä voimavaralähtöinen lähestymistapa, joka voidaan erottaa perinteisestä tarvelähtöisestä lähestymistavasta. Voimavaralähtöisen yhteisökehittämisen (asset-based community development, ABCD) lähtökohtana on, että kestävä yhteisökehittäminen rakentuu yhteisössä oleville suhteille ja resursseille. Keskittymällä vahvuuksiin, ne voidaan huomata ja niitä voidaan edelleen kehittää. Yhteisöllisellä toiminnalla voidaan poistaa monia institutionaalisia tekijöitä, joihin ei yksilötasolla voida vaikuttaa. (Green & Haines 2016; Healy 2012, 174; Keskitalo 2020, 34.).

4 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TAVOITE

Tässä opinnäytetyössä tarkastelen osallisuutta motiivien ja merkityksien näkökulmasta. Tutkimuksen tarkoituksena on kuvata Rajakylän asukkaiden motiiveja ja merkityksiä asuinalueensa kehittämiseen. Tarkoituksena on tutkia, mikä on motivoinut asukkaita kehittämään asuinalueitaan ja millaisia merkityksiä osallisuudella on heille. Asuinalueen kehittämisellä tarkoitetaan laajasti kaikkea, mikä kehittää asukkaiden hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä sekä turvallista, viihtyisää ja hyvinvoivaa asuinympäristöä.

Tutkimuskysymyksiä on kaksi:

- 1.) Miksi asukas haluaa vaikuttaa asuinalueensa kehittämiseen?
- 2.) Millaisia merkityksiä osallisuudella on asukkaalle?

Tutkimuksen tavoitteena on tuottaa tietoa, miksi ihmiset innostuvat osallisiksi omissa yhteisöissään ja millaisia merkityksiä osallisuudella on heille. Ihmisten henkilökohtaisten motiivien tunnistamisen kautta voidaan vahvistaa osallisuustyötä. Tutkimustulokset lisäävät yhteiskunnan toimijoiden tietoisuutta osallisuuden taitekohdista eli tilanteista ja hetkistä, jolloin asukkaiden osallisuutta voidaan tukea tai vahvistaa. Asukkaiden osallisuudesta nousevilla merkityksillä voidaan perustella asukasosallisuutta lisäävien hankkeiden tehtävää ja merkitystä kunnissa ja asuinalueilla.

5 TUTKIMUSPROSESSI

5.1 Tutkimusmenetelmä

Tiedon hankintaan käytin puolistrukturoitua haastattelumenetelmää, jota kutsutaan teemahaastatteluksi (Eskola, Lähti & Vastamäki 2018, 29; Vilka 2015, 124). Tarve opinnäytetyölle syntyi ITU2-hankkeen aikana syntyneistä kokemuksista. Asukasosallisuuden motiiveja ja merkityksiä ei oltu ITU 2-hankkeessa tutkittu aikaisemmin. Laadullinen haastattelututkimus on menetelmä, jolla voidaan hyvin toteuttaa hankkeen tutkimista ja kehittämistä (Hakala 2018, 22). Haastattelututkimuksen keinoin on mahdollista saattaa näkyväksi piilossa olevia ja usein myös itsestään selviä kokemuksia ja ajatuksia, jotka ovat kantajilleen merkityksellisiä (Hatch 2002, 91).

Teemahaastattelussa osa haastattelun lähtökohdista eli teemoista on ennalta päätetty. Haastattelu etenee näiden teemojen ja tarkentavien kysymysten pohjalta. Teema on yksittäistä haastattelukysymystä laajempi kokonaisuus. Lähtökohtaisesti teemahaastattelu on tutkimusmenetelmänä joustava ja vapaamuotoinen. Haastattelussa käydään läpi valitut teemat, mutta niiden järjestys ja laajuus vaihtelevat. Kysymyksiä ei ole myöskään tarpeen esittää tietyllä tavalla tai tarkoilla sanamuodoilla. (Puusa 2020, 112.) Teemahaastattelun avulla syntyy aineisto, joka kuvaa hyvin tutkittavaa ilmiötä. Teemahaastattelussa haastateltava henkilö haluaa kertoa asioista, jotka ovat hänelle merkityksellisiä ja tärkeitä. Siksi todellisuuksia on yhtä monta kuin on haastateltavia. (Kananen 2017, 105.) Teemahaastattelu oli perusteltu valinta tutkimusmenetelmäksi. Sen kautta oli mahdollista saada tietoa asukasosallisuuden henkilökohtaisista motiiveista ja merkityksistä.

5.2 Aineiston keruu

Haastateltavat valikoituivat aktiivisten Rajakylän asukkaiden joukosta. ITU2-hankkeen projektipäällikkö kysyi sopivia henkilöitä haastateltavaksi. Haastateltavien henkilöiden valinnalla on merkitystä tutkimustulosten kannalta. Tällainen harkinnanvarainen näyte on perusteltua silloin, kun pyritään saamaan tarkempaa tietoa ja ymmärtämään jotakin ilmiötä syvällisemmin. (Hirsjärvi & Hurme 2004, 59.) Olimme etukäteen keskustelleet kriteereistä, joiden mukaan haastateltavat tulisi valita. Kriteerinä oli, että haastateltava olisi aktiivisesti toiminut asuinalueensa kehittämisenä. Lisäksi toiveena oli saada haastateltavaksi 4-5 henkilöä, jotka edustaisivat mahdollisimman laajasti eri-ikäisiä ja eri elämäntilanteessa olevia henkilöitä.

Haastateltavat neljä henkilöä löytyivät nopeasti. Haastateltaville annettiin kirjallinen ennakkoinformaatio haastattelusta ja tutkimuksen tarkoituksesta. Otin heihin yhteyttä ja sovin ajan haastatteluille. Haastattelut olivat yksilöhaastatteluja ja ne toteutuivat sovitun mukaisesti. Tein haastattelutilanteen alussa haastateltavien kanssa kahtena kappaleena kirjallisen tutkimusluvan tutkimukseen osallistumiseen (LIITE 1). ITU2 oli kehittämishanke, jossa oli tutkiva ote lähetystapana. Siksi erillistä tutkimuslupaa työelämätaholta ei ollut tarpeellista hakea.

Tutkimushaastattelun teemoina olivat osallisuuden motiivit sekä osallisuuden merkitykset. Teemahaastattelussa ei tarvitse edetä kysymyksissä tarkassa järjestyksessä ja on mahdollista, että jokin aihealue painottuu toista aihealuetta enemmän (Eskola, Lätti ym. 2018, 29-33; Vilkkä 2015, 124). Käytin joustavasti apuna suunnittelemaani teemahaastattelun runkoa (LIITE 2). Käytin kuvailevia kysymyksiä, jotka antoivat tutkittavasta ilmiöstä laajemman kuvan. Tein haastattelukysymyksille esitestauksen kahteen kertaan, mikä osoittautui tarpeelliseksi kysymysten muotoilun ja omien haastattelijan taitojeni kannalta. Koehaastattelu on tärkeää, koska sen kautta on mahdollista varmistaa kysymysten yksiselitteisyys ja ymmärrettävyys. (Vilkkä 2015, 128-130.)

Haastattelutila vaikuttaa haastattelututkimuksen laatuun (Vilkkä 2015, 132). Yhden haastattelun toteutin haastateltavan kotona. Muut haastattelut toteutettiin Rajakylän Olohuoneella tilassa, johon kävin etukäteen tutustumassa. Ulkopuoliset häiriötekijät eivät keskeyttäneet haastattelutilanteita. Kahdessa haastattelutilanteessa Olohuoneella oli samanaikaisesti muita kävijöitä, joiden äänet hetimitäin kuuluivat tilaan, jossa haastattelu toteutettiin. Tällä ei kuitenkaan näyttänyt olevan vaikutusta haastateltavien keskittymiseen. Ympäristön äänet ja samanaikainen toiminta olisivat voineet vaikuttaa esimerkiksi haastattelujen pituuteen, jolloin haastateltava olisi halunnut lopettaa haastattelun aikaisemmin. Jokaisen haastattelutilanteen kesto oli kuitenkin noin 60 minuuttia. Haastateltavat viipyvät kysymysten äärellä siihen asti, että he olivat vastanneet kysymyksiini monipuolisesta, eikä heillä tuntunut olevan enää uutta kerrottavaa. Haastatteluun liittyvistä teemoista kertyi tutkimuskysymysten kannalta riittävästi aineistoa. Tästä voin päätellä, että haastattelutilanteilla oli riittävät edellytykset vastata tutkimukseni tavoitteisiin.

Tallensin haastattelut äänitiedostona, minkä jälkeen purin aineiston kirjalliseen muotoon. Litteroin aineistosta osat, jotka olivat oleellisia tutkimuskysymysten kannalta. Litteroitua aineistoa oli yhteensä 30 sivua. Tutkimuskysymysten kannalta ulkopuolista aineistoa ei ollut merkittävästi. Tällaista aineistoa kertyi, kun haastateltavat kuvasivat asioita, joita olivat asuinalueella tehneet tai kertoivat kokemuksiaan Rajakylän Olohuoneen toiminnasta. Tämä aineisto jäi analyysin ulkopuolelle. Pääosin haastattelut toteutuivat haastattelun teemojen mukaisesti. Jokainen haastattelutilanne tuotti tutkimuskysymysten kannalta aineistoa, joka oli sopivaa analysoitavaksi, eikä mitään haastattelua ollut tarpeen jättää tutkimuksen ulkopuolelle.

Haastattelujen edetessä huomasin, että haastateltavien osallisuus alueensa kehittämiseen oli hyvin moninaista ja monipuolista. Aineiston keruun alkaessa itselläni oli asuinalueen kehittämisestä kapeampi käsitys, joka liittyi lähinnä fyysisen asuinympäristön kehittämiseen. Tässä vaiheessa koin tarpeelliseksi määritellä, että asuinalueen kehittämisellä tarkoitetaan kaikkea, mikä kehittää asukkaiden hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä sekä turvallista, viihtyisää ja hyvinvoivaa asuinympäristöä. Näin pystyin huomioimaan esimerkiksi sen toiminnan, jota asukkaat

ovat tehneet saadakseen Olohuoneelle uusia kävijöitä. Lisäksi uudelleenmäärittely antoi minulle haastattelijana väljyyttä kuunnella haastateltavia avoimemmin ilman ennakko-oletuksia ja mahdollista johdattelua.

5.3 Aineiston analysointi

Yeung (2005) esittelee teoksessaan Giorgin (1985) nelivaiheisen fenomenologisen analyysin mallin sekä sen soveltuvuuden motiivitutkimukseen. Mallissa analyysi etenee nelivaiheisesti: Kokonaiskuvan saavuttaminen, merkitysyksiköiden erittely, merkitysyksiköiden analyysi sekä synteesi ja yhtenäinen kuvaus. (Yeung 2005, 91-97.) Tässä tutkimuksessa aineiston analyysi ja tiedon synteesi etenivät soveltuvasti Giorgin mallin mukaisesti.

Aineiston analyysissä käytin apunani aineistolähtöistä sisällönanalyysia. Sisällönanalyysi sopii hyvin menetelmäksi, kun asia, josta ollaan kiinnostuneita, on vahvasti esillä (Tuomi & Sarajärvi 2018, 142). Teemat motiiveista ja merkityksistä ohjasivat analyysia. Sisällönanalyysin päämääränä on ilmiön nimeäminen. Becker (2007) kuvaa, että ihmisen ajattelu luontaisesti pyrkii nimeämään ja luokittelemaan eli kategorisoimaan ympärillä olevia ilmiöitä. (Freeman 2017, 19-22.)

Analyysin ensimmäisessä vaiheessa käsitelin aineiston siten, että karsin tutkimuksen kannalta epäolennaisen tiedon pois. Koodasin aineistosta eri väreihin motiivit, henkilökohtaiset merkitykset sekä ympäristöstä nousevat merkitykset. Pelkistin autenttiset lainaukset yleiskielen lauseiksi. Tämän jälkeen listasin pelkistetyt ilmaukset aineiston klusterointia eli ryhmittelyä varten. Klusteroinnissa etsin aineistosta käsitteitä, jotka ovat samankaltaisia tai toisistaan eroavia. Samaa ilmiötä koskevat käsitteet muodostivat alaluokan (TAULUKKO 1). Nimesin alaluokat käsitteellä, joka parhaiten kuvasi ryhmän ilmiötä. Tämän jälkeen muodostin alaluokan käsitteistä yläluokkia. Yläluokkia yhdistelemällä sain käsitteitä, jotka muodostivat pääluokat. Pääluokat nimesin edelleen aineistosta nousevan ilmiön mukaan (TAULUKKO 2). (Tuomi & Sarajärvi 2018, 122-125.)

TAULUKKO 1. Esimerkki analyysistä autenttisista lainauksista alaluokkaan

Autenttinen lainaus	Pelkistetty ilmaus	Alaluokka
Että mä oon muutenkin sellainen toiminnan ja visuaalinen ihminen	Haastateltava kuvailee itseään visuaaliseksi ihmiseksi.	Viihtyisä ympäristö on asukkaille visuaalisesti tärkeä asia.
--- niin me halutaan tehdä näkyviä asioita, mitkä on niinkuin nähtävillä.	Haastateltava haluaa tehdä näkyviä asioita.	
Me tehhään neulegraafitteja sinne mettään. Et silmälle iloa.	Neulegraffitit tuottavat iloa silmälle.	
No, ne pistää silmiin. En mä halua, et ne on siellä.	Haastateltava kerää roskia, koska roskat maassa näyttävät häiritsevältä.	

TAULUKKO 2. Esimerkki analyysistä alaluokista pääluokkaan

Alaluokat	Yläluokat	Pääluokka
Viihtyisä ympäristö on visuaalisesti tärkeä asia.	Tarve toteuttaa visuaalisuutta ja nauttia hoidetusta ympäristöstä	Osallistumisen ja luovuuden toteuttamisen tarpeet
Haastateltava nauttii hoidetusta luontoympäristöstä.		
Yhteisen toiminnan kautta voi löytää elämälleen tarkoituksen, tuntee yhteyttä muihin ihmisiin, kokea yhteiskunnallista hyväksytävyyttä sekä osaltaan hyvittää yhteiskunnalle sitä, mitä yhteiskunta on asukkaalle antanut.	Tarve kokea yhteisöllisyyttä, merkityksellisyyttä sekä yhteiskunnallista hyväksytävyyttä.	

Tieteellisessä tutkimuksessa analyysi on tietoinen ja läpinäkyvä prosessi, jonka tuotos pyritään osoittamaan mahdollisimman tarkaksi ja luotettavaksi. Koko analyysin ajan on tärkeää pyrkiä ymmärtämään tiedonantajia ja heidän omaa näkökulmaansa. Tutkimuksen tekijän tulee siis aina palata alkuperäiseen aineistoon, jotta hänen oma tulkintansa ei muuttaisi aineistoa ja tutkimuksen sisältöä. Tutki-

muksen tekeminen ei ole sarja toisiaan seuraavia vaiheita, vaan ne limittyvät toisiinsa ja toisinaan on tarpeen palata tutkimuksen aiempiin vaiheisiin. (Ruusujärvi, Nikander & Hyvärinen 2010, 13; Tuomi & Sarajärvi 2018, 125-127.)

Tutkimuskysymykset ohjasivat analyysiä ja valitsin analysoitavaksi ne osat, joissa haastateltava puhui osallisuuden motiiveista sekä asioista, jotka vaikuttavat motivaatioon. Seuraavaksi kohdistin analyysin asukasosallisuuden henkilökohtaisiin merkityksiin. Haastateltavat kertoivat useita havaintoja siitä, millaisia vaikutuksia heidän toiminnallaan on ollut ympäristölle, Rajakylän ihmisille ja yhteisöllisyydelle. Nämä kokemukset vaikuttivat olevan haastateltaville merkityksellisiä, jolloin otin analysoitavaksi myös merkitykset, jotka liittyivät ympäristöön. Ympäristöön liittyvät merkitykset on ymmärrettävä subjektiivisina havaintoina ja tulkintoina, niin kuin haastateltava itse on merkitykset kokenut.

6 TULOKSET

6.1 Asukkaiden motivaatio asuinalueen kehittämiseen

Ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä kysyin, miksi asukas haluaa vaikuttaa asuinalueensa kehittämiseen. Haastattelemani asukkaat halusivat toimia asuinalueellaan, jotta he voisivat tyydyttää tarpeitaan osallistumiseen, luovuuteen ja luontoyhteyteen. Lisäksi asukkailla oli visio, joka motivoi toimimaan. Visiolla tarkoitan tavoitteita tai näkyä, jonka saavuttamiseksi asukas on motivoitunut kehittämään asuinalueitaan. Tarpeet ja visio näyttäytyivät asioina, jotka olivat saaneet asukkaat liikkeelle ja toimimaan. Lisäksi aineistosta hahmottui tekijöitä, jotka lisäsivät haastateltavien motivaatiota. Analyysitaulukko alaluokista pääluokkiin on liitteenä (LIITE 3).

6.1.1 Tarve osallistumiseen, luovuuteen ja luontoyhteyteen

Haastattelemani asukkaat toimivat aktiivisesti alueellaan, koska heillä oli osallistumisen kautta tarve kokea yhteisöllisyyttä, merkityksellisyyttä sekä yhteiskunnallista hyväksyntää. Lisäksi heillä oli tarve toteuttaa visuaalisuutta sekä nauttia hoidetusta luontoympäristöstä. Viihtyisä ympäristö nähtiin tärkeäksi asiaksi ja hoidettu luontoympäristö nautintoa tuottavaksi elementiksi. *”No, ne (roskat) pistää silmiin. En määhä halua, et ne on siellä.” ”Nyt ku se (metsä) on raivattu, niin se on ihanan avoin.”* Asukasosallisuuden liittyvän yhteisen toiminnan kautta etsittiin elämälle tarkoitusta sekä yhteyttä muihin ihmisiin ja yhteisöön.

Kyllähän sitä ittiä varten tehhään, vaikka sanotaan, että minä teen hyväntekeväisyyttä tai muuta, niin ittiä vartenhan sitä tehhään, että löytäs itelleen jonku, jos sanos oikein isosti, että elämäntarkoituksen.

Lisäksi haastateltava kertoi osallistuvansa toimintaan, jotta saisi kokea yhteiskunnallista hyväksyttävyyttä sekä osaltaan hyvittää yhteiskunnalle sitä, mitä se on asukkaalle antanut.

Totta kai siinä on aina jonkinlaisena heikkona taustatekijänä se - - - tavallaan yhteiskunnallinen hyväksyttävyys.

6.1.2 Visio motivoi toimimaan

Haasteltavilla oli yhteisen vision, joka motivoi heitä toimimaan. Visio oli ikään kuin yhteinen näky tai tavoite, joka toteutuessaan parantaisi Rajakylän asuinalueita ja palvelisi sen asukkaita entistä paremmin. Tulosten mukaan syrjäytymisen ehkäiseminen, alueen palvelutarjonnan ylläpitämistä sekä Rajakylän saaminen kiinnostavaksi, turvalliseksi ja myönteiseksi asuinalueeksi motivoi haastateltavia toimimaan.

Syrjäytymiseen ja sen ehkäisemiseen liittyvät teemat tulivat esille kaikissa haastattelutilanteissa. Haastateltavat ajattelivat, että Rajakylää tulee kehittää, jotta voidaan auttaa niitä, joilla on vaikeuksia elämänhallinnassa. Asukasosallisuuden motiivi oli visio siitä, että voitaisiin auttaa niitä, joilla on vaikeuksia elämänhallinnassa.

Sitten on ehkä niitä sitten, kellä ei oo elämänhallinta parasta mahdollista, on masennusta tai.. - - - lissää semmosta palvelua, mikä sitten heitä auttais.

Haastateltava toivoi, että voisi omalta osaltaan tarjota myös hieman syrjäytyneille asukkaille mahdollisuuden ajanviettoon ja yhteiseen tekemiseen.

Että kun toivos, niinku tuota, onhan täällä niinku tällaisia, ei ne oo laitapuolen kulkijoita, mutta pikkasen ontuu, niin niitä ihmisiä niinku.... En tiedä, mitä minä niille sitten annan, mutta yritän olla itteni. Ja mahdollistaahan se - - - sellaista puuhastelua.

Haastattelemillani asukkailla oli visio, että Rajakylä voisi olla kiinnostava, turvallinen ja myönteinen asuinalue, joka voisi tarjota riittävät lähipalvelut asukkailleen.

No, tavallaan sitä haluaa jotenkin vaikuttaa siihen tuota, että tosiaan kun täältä lähti terveyskeskuskin pois ja tuota palvelut vähenee yks kerralla, niin ni tuota... Siis tämän Rajakylän kehittämiseen, että täällä etes jonkinlaiset palvelut säilyis.

Haastateltavat kertoivat, että Rajakylän asuinalueesta puhutaan huonoa, mutta heidän mielestään se ei ole muihin alueisiin verrattuna huonompi asuinalue. Rajakylän mainetta tulisi heidän mukaansa parantaa ja uudistaa kertomalla positiivisia asioita alueesta. Yksi motiivi maineen parannukselle oli se, että myös uudet asukkaat haluaisivat muuttaa Rajakylään.

Rajakylästä puhutaan pilkkaavaan sävyyn, aina. Ja ne on siis semmosia ihmisiä, ketkä ei asu täällä ite. - - - Mua alko ärsyttään.

Aivan mahtavaa, että positiivisuuden kautta lähetään, eikä vaan niinku mollata, että tää on karmee paikka. Ku tää ei oo karmee paikka.

6.2 Motivaatiota lisäävät tekijät

Motivaatiota lisääviä tekijöitä ovat tunnereaktioiden vaikutukset, yhteistyö ja muiden asukkaiden tuki sekä toiminta muutosvoimana. Tunnereaktioiden vaikutukset motivaatioon näkyivät siinä, että ärsyyntymisen ja suuttumisen tunteet olivat saaneet asukkaat liikkeelle ja aktivoitumaan asuinalueensa hyväksi. Asuinalueen roskamäärä oli ärsyttänyt. *”Roskia oli niin paljon, että mua alko ärsyttämään.”* Lisäksi suuttumuksen tunteita oli herättänyt se, että Rajakylää jatkuvasti moitittiin. *”Me suivaannuttiin, että Rajakyllää jatkuvasti parjataan.”*

Toimiessaan aktiivisesti asuinalueensa eteen, haastateltavat olivat saaneet myös negatiivista palautetta. Negatiivinen palaute herätti haastateltavassa tunnereaktioita, joka lisäsi motivaatiota.

Jos joku vaikka sanokin jotain negatiivista, tuli vaan enemmän semmonen, että vitsit, että mää näytän teille. Ehkä se on henkilökohtainen inho sitä kohtaan, että jos joku vähättelee ja sanoo, että ”ei se kannata.”

Yhteistyö ja muiden asukkaiden tuki vaikuttivat positiivisesti haasteltavien motivaatioon toimia aktiivisesti asuinalueellaan. Yhteistyö muiden asukkaiden ja toimijoiden kanssa oli ollut kannustavaa: ideoihin reagoitiin positiivisesti, vastuuta jaettiin tasaisesti ja yhteisten tavoitteiden eteen työskenneltiin innokkaasti.

Ja sitten kun toinen mitä tahansa ehdotti, niin toinen oli, että ehottomasti tehään. Me saatiin niin kuin toisiltamme tukea siihen. Että jos ois yksin ollu, niin ei se ois näin isoksi menny.

Toimivalla asukkaiden välisellä yhteistyöllä oli suuri merkitys motivaatiota lisäävänä tekijänä. Myös alueen yritysten ja muiden toimijoiden positiivinen reagointi koettiin kannustavana.

- - -(Itu2-hankkeen työntekijä) sanoi, että okei, että hän lähtee tuohon kauppaan. Tule siihen, niin hän käy ostamassa. Jos en olis ottanu puheeksi sitä, niin se olis jääny.

Haastateltava oli saanut muilta alueen asukkailta positiivista palautetta siitä, että hän teki alueella hyvää ja tarpeellista työtä, mikä oli lisännyt hänen innostustaan. Huomionarvoista oli, että myös usko siihen, että saisi muiden asukkaiden tuen taakseen, lisäsi myös motivaatiota. Kantavana ajatuksena oli se, että suurin osa asukkaista piti Rajakylän kehittämistä ja aktiivisten asukkaiden toimimista hyvänä ja tavoiteltavana asiana. *”Mää arvasin, että tässä on monta, ketä tämä häirihtee. Mää luotin siihen, että siihen saa niinku ihmisiä taakseen.”*

Yhtenä motivaatiota lisäävänä tekijänä oli ymmärrys siitä, että muutos tarvitsee toimintaa. Toiminta muutosvoimana kuului vahvasti haastateltavien kertomuksissa. *”Näin se menee, että jos joku ärsyttää, tee sille jotain.”* Haastateltavat ajattelivat, että muutos vaatii tekoja, eikä mitään tapahdu, jos kukaan ei ala toimimaan. *”Jos mitään ei aleta tekemään, niin ei niitä sitten kukkaan ala tekemään.”* Toisaalta nähtiin myös, että oman toiminnan kautta on mahdollista vaikuttaa muiden ihmisten asenteisiin, toimintamalleihin ja hyvinvointiin. *”No, toivois, että ne niinku näkis ja hoksais, että ei kannata heittää roskia maahan.”*

Haastateltavien kertomuksissa kuului myös se, ettei vastoinkäymisten tullessa pidä heti antaa periksi. *”Pitää vain olla sinnikäs. Että saadaan tänne joku, kun näkee, ettei oo kaikki hyvin.”* Periksiantamattomuutta tarvittiin esimerkiksi silloin, kun työhön palkattu työntekijä ei ollut tehnyt työtä asukkaiden toiveiden mukaisesti ja asukkaat osallistuivat itse metsän siistimiseen ja jälkien siivoamiseen.

Että jos joku asia ei olis aikaisemmin onnistunu, niin ei se tarkoita sitä, että se olis lopullista. Kunhan vaan löytää oikeat keinot ja on sinnikäs, niin kyllä sitä pystyy vaikka mihin.

Asukastosallisuuden merkitykset lisäävät myös motivaatiota. Ne jakaantuivat *henkilökohtaisiin merkityksiin* sekä *suhteessa ympäristöön koettuihin merkityksiin*. Esittelen asukastosallisuuden merkitykset tarkemmin seuraavissa alaluvuissa. Analyysitaulukko on liitteenä (LIITE 4).

6.2.1 Henkilökohtaiset merkitykset

Henkilökohtaisiin merkityksiin kuuluvat haastateltavan omat kokemukset siitä, että hänen sisällään ”liikahtaa jotain” tai hänen omassa elämässään tapahtuu merkittäviä asioita. Asukastosallisuuteen henkilökohtaiset merkitykset liittyivät henkilökohtaiseen kasvuun ja kehitykseen, oman toiminnan vaikutuksiin, positiivisiin tunteisiin sekä ihmissuhteisiin, yhteisöllisyyteen ja mahdollisuuteen tehdä asioita. Henkilökohtaiseen kasvuun ja kehitykseen kuuluu itsetunnon ja itsearvostuksen vahvistumiseen liittyvät asiat. Haastateltava koki, että asuinalueen kehittämisen onnistuminen nosti hänen itsetuntoaan.

- - me oltiin tässä ihan hyviä. Tämä oli hyvä juttu ja me ollaan saatu semmosta aikaseksi, mitä ei oo ehkä pystynyt tekemään. Totta kai se niin kuin oikeasti sillain hivelee. Et semmosia onnistumisia on tullu.

Asukastosallisuuden kautta voi myös tuntea itsensä tarpeelliseksi. ” - - - *että tavallaan kokee itensä tarpeelliseksi siinä hommassa.*” Lisäksi se, että saa jotakin tehtyä on henkilökohtaisesti palkitsevaa.

- - - mää en saa kotona tehtyä mittään. Ja sitten kun mää jotakin saan tehtyä, niin tietenkin se on jonkulaista sitten hyvitystä sille. Hyvitystä itelle.

Asuinalueen kehittäminen antaa mahdollisuuden myös itsensä kehittämiseen. Toiminnassa saa toteuttaa itseään. ”*Täällähän mää saan toteuttaa itteäni.*” Haastateltava kertoi myös, että asukastosallisuuden myötä hän on ihmisenä saanut

tulla sellaiseksi, kuin hän on tai haluaa olla. Vaikuttamisen ja aktiivisen toiminnan myötä hän oli myös löytänyt suunnan sille, mitä elämässään haluaa tehdä.

Elikä mä oon löytänyt niin kuin semmoisen harrastuksen ja vapaa-ajan jutun myötä niin kuin sen, että mitä mä haluan tehdä. Onhan se tuonut mulle aivan hirveesti. Mulle se on aukaissut ihan kokonaisen uuden maailman.

Haastateltavat kokivat merkityksellisenä sen, että omalla toiminnalla pystyi vaikuttamaan muihin ihmisiin ja ympäristöön. Tärkeänä he pitivät sitä, että pystyivät auttamaan toisia ihmisiä ja antamaan muillekin asukkaille mahdollisuuden nauttia hoidetusta luontoympäristöstä. Haastateltava koki merkityksellisenä sen, että saa jakaa osaamistaan ja innostaa muita, jotta myös he voisivat huomata, kuinka mukavaa toiminta on. ”Mää haluan jakaa sen osaamisen.” Myös se, että voi näyttää lapsille, kuinka omalla toiminnalla voi saada aikaan konkreettisia tuloksia, oli haastateltavalle merkityksellistä.

”- - - Ja se mikä minulle on (merkityksellistä), on se, että mä voin näyttää (lapsille) sen, että omilla toimilla on vaikutusta. - - - Että nekin näkee sen reitin, miten toimitaan, että niinku onnistuu. Ja nimenomaan, että sillä saa niinku jotain konkreettista aikaseksi. Se on musta ollu tosi mahtavaa.”

Lisäksi haastateltava koki merkityksellisinä näkyvät ja pysyvät asiat, jotka jäisivät elämään Rajakylässä ja rajakyläläisten keskuudessa.

Ohan se aivan mahtava, että se on oikeesti niin konkreettinen ja pysyvä asia. Ja ne jää kuitenkin aina Rajakylään, että täällä on tehty tämmöstä.

Haastattelutilanteissa haastateltavat jakoivat monia positiivisia tunteita, joita asuinalueen kehittäminen ja asukasosallisuus olivat heille antaneet. Toiminnasta saa hyvän mielen ja asukasosallisuuden kautta kokee onnistumisen, innostumisen ja liikituksen tunteita.

- - - siellä kävi eri-ikäiset sytytämässä niitä (kynttilöitä) ja oli välillä aivan hirviä tuulikin ja kaikki niinku kävi ja käveli vastaan ja kysy, että pallaako ne vielä siellä. Ja siis se oli aivan niin kuin mahtava. - - -

Niin se oli hyvin koskettavaa. Sitten ku se loppu, niin tuli paljon palautetta, että on vähän haikeakin olo, kun sitä ei oo, että merkitti niin paljon kaikille täällä. Siinä tuli esille juuri se yhteisöllisyys.

Haastateltava kertoi, että hän ei ole kertaakaan katunut sitä, että lähti mukaan asuinalueensa kehittämiseen, vaan hän miettii innoissaan, miten voisi kehittää aluetta lisää. Onnistumisen tunne oli syntynyt esimerkiksi siitä, että ei valittele keräämiensä roskien määrää, vaan iloitsee, siitä että jälleen on yksi pussi täynnä. Onnistumisen tunnetta oli tuonut myös se, että asukkaiden tempaukset olivat olleet onnistuneita ja Rajakylä oli saanut positiivista julkisuutta. Lisäksi omanlaisiaan onnistumisen tunnetta oli tuonut myös se, että asuinalueen kehittäminen on sydämen asiana sellainen voima, jossa itse kokee antaneensa vähän, mutta saavuttaneen helposti paljon.

Ja ylipäätään ihan itellekin se voima, että tuota kuinka vähän tavallaan on antanu sillain, että vaikka me on tehty paljon, mutta se on ollu itelle sillain sydämen asia, et se on tavallaan tullu aika helposti. Niin kuinka paljon on sitten saavutettu sillä, niin - - se tuo mulle sellaista onnistumisen tunnetta.

Henkilökohtaisina merkityksinä haastateltavat nimesivät ihmissuhteet, yhteisöllisyyden sekä mahdollisuuden tekemiseen. Asukasosallisuuden kautta voi tutustua uusiin ihmisiin, ystäväystyä ja kokea yhteisöllisyyttä. Se antoi yksinasuvalle mahdollisuuden kokea yhteyttä ja päästä lähelle muita ihmisiä.

Ko yksin assuu ja yksin ellää ja on siinä, niin yhteydet toisiin ihmisiin on aika tärkeitä. Tuota tärkeitähän ne tietenkkin on tai ne on samalla ehkä enempi kokemuksellisia kuin pelkkiä vaan päivän sanomista.

- Mitä tarkoitat kokemuksellisella?

Vois ajatella, että pääsee lähemmäs jotakin ihmistä ja joitakin ihmisiä.

Asuinalueen kehittäminen yhdessä tekemällä oli mukavaa, koska ideat kehittyivät yhdessä jakaen. Haastateltava kertoi, että hän oli yhteisen toiminnan kautta tutustunut uusiin ihmisiin, joihin ei muutoin olisi tutustunut. Lisäksi hänestä oli ollut kiva tulla tutuksi myös niiden ihmisten kanssa, joilla on hieman vaikeuksia elämänhallinnassa. Hän kertoi ajatelleen, että "kaikkihan me olemme ihmisiä".

Henkilökohtaistesti merkityksellisenä nähtiin, että asukasosallisuus tarjoaa toimintaa ja tekemistä. Haastateltava iloitsi siitä, että hän sai tehdä töitä. Asukasosallisuuden tarjoama mahdollisuus päivittäiseen tekemiseen nähtiin myös merkityksellisenä.

6.2.2 Suhteessa ympäristöön koetut merkitykset

Suhteessa ympäristöön koetut merkitykset ovat haasteltavan itsensä ulkopuolella tapahtuneita kohtaamisia, tilanteita ja havaintoja, jotka haastateltava on kokenut merkityksellisiksi ja jotka ovat seurausta hänen toiminnastaan asuinalueellaan. Tässä yhteydessä ympäristöllä tarkoitetaan laajasti kaikkea, mikä on henkilökohtaisen minuuden ulkopuolella. Suhteessa ympäristöön koettuja merkityksiä olivat alueen asukkailta ja toimijoilta saatu positiivinen palaute, asukasosallisuuden vaikutukset asukkaiden elämänlaatuun, muutos Rajakylän asukkaiden toiminnassa sekä toiminnan vaikutukset Rajakylän ulkopuolella.

Haastateltavat kokivat merkittävänä alueen asukkailta ja toimijoilta saamansa positiivisen palautteen. Esimerkiksi opettaja koululta oli antanut positiivista palautetta ja kertonut, että lapset ovat koulussa kertoneet, että Rajakylä tuntuu nyt turvallisemmalta. Asuinalueen kehittäminen oli siis merkittävää alueen lapsille. Asukkaisen antama positiivinen palaute oli koettu suoraksi ja välittömäksi.

Ja hirveästi on tullut sellaista palautetta, kun että niitä kortteja on oltu laittamassa tai joulupalloja, että on tultu siihen, että hei, mahtavaa, kun teette, että haluan lähtä mukkaan tähän touhuun. - -Tai sitten ihan vaan kävelty ohi ja sanottu, että ihanaa ja jatkettu matkaa.

Haastateltavat kokivat positiivisena myös alueen päihteiden käyttäjien osallisuuden; myös he olivat osallistuneet tempauksiin, eivätkä olleet aiheuttaneet häiriötä. Haastateltava kertoo päihteiden käyttäjien sanoneen, että he ovat kokee neet, että heidät on otettu ihmisenä vastaan.

Monikin on sanonu ihan sitä että tuota, otetaan kuitenkin niinku ihmisenä vastaan, että - - - ovat sitten sen kaljansa kanssa jotkut tullee siihen mukkaanki.

Positiiviseen palautteeseen lukeutuvat myös haastateltavien havainnot asukkaiden positiivisista tunnekokemuksia. Vaikka tavoitteena oli Rajakylän maineen parantaminen, oli asuinalueen kehittäminen tuonut sen lisäksi myös paljon iloa asukkaille.

Että on se minusta tuonu tosi paljon. Että vaikka tavallaan on ollut tarkoitus se maineen parannus, niin kyllä se on tuonu tänne asukkaille tosi paljon iloa.

Haastateltava koki, että ystävänpäivän korttitempaus oli ihmisistä liikuttavaa ja että yhteisöllisen tapahtuman päättyminen tuntui muistakin asukkaista haikealta.

Haastateltava kertoi havainneensa muutoksen Rajakylän asukkaiden toiminnassa. Rajakyläläiset eivät enää alistuneet Rajakylän maineeseen, vaan olivat alkaneet miettimään, kuinka voisivat itse toimia.

Osa asukkaista on nimenomaan ehkä alistunut sellaiseen Rajakylän maineeseen. Että - - - me ollaan jotenkin niinku huonompia. Siinäkin on alkanu näkymään semmosta muutosta, että ihmiset on heränny siihen ommaan ajatteluun. Ja miettiny, että miten voi toimia ilman, että niinku paasaa ja huutaa, että voi että, itsesäällissä ryppee.

Rajakyläläiset olivat innostuneet käymään enemmän erilaisissa tapahtumissa. Myös muut toimijat olivat kokeneet rajakyläläisten aktivoitumista, esimerkiksi laskeaistapahtumassa oli enemmän osallistujia kuin aikaisemmin. Haastateltava oli myös huomannut asukkaiden aktiivisuuden lisääntyneen, vaikka ei itse enää ollutkaan kaikessa aktiivisesti mukana.

Häiriökäyttäytymisen ja ilkivallan vähyyys koettiin merkittävänä, kun haastateltavat kertoivat havaitsemiaan muutoksia Rajakylän asukkaiden toiminnassa. *”Ja se oli niin onnistunut! Sieltä ei mittään rikottu, vaikka vois kuvitella, että siellä kynttilät pallaa.”* Päihteiden käyttäjät osallistuivat kukkien istutukseen, käyttäytyivät rauhassa ja antoivat istutusten olla ostarilla kaikkien ilona. He olivat mukana myös talvisessa tempauksessa sytyttämässä kynttilöitä.

Itse ensin vähän mietin, kun kynttilöitäkin laittavat, että roihahtaako palamaan koko homma, mutta että ihan nätisti ne siinä istuu ja ottaa sen kaljan tai ovat ottamatta sitten. Mutta aika lailla se, kun sitä on laitettu, niin ni se Röllimettäkin, se on sillä lailla siistiytyny, että ei sitä enää oo sitä ärinä- ja porinaporukkaa.

Haastateltava kertoi uskovansa, että asuinalueen kehittämisellä on vaikutusta kaikkiin alueella asuviin ja toimiviin. *”Mää uskon, että se vaikuttaa ihan kaikkiin.”*

Merkittävinä haastateltavat kokivat havaintonsa asukasosallisuuden vaikutuksista niiden asukkaiden elämänlaatuun, joilla on vaikeuksia elämännhallinnassa. Yhteinen asukastoiminta voi antaa uusia kokemuksia, uutta suuntaa elämälle ja tukea päihdeettömyyttä. Haastateltava kertoi, että Olohuoneen toiminta antoi Rajakylän asukkaille mahdollisuuden päästä oman kodin ulkopuolelle sekä saada tukea oman elämän asioiden selvittämiseen. Yhteiset retket antoivat uusia kokemuksia ja päihdeongelmallisille yhden selvän päivän – tämä oli haastateltavalle merkityksellinen kokemus asukastoiminnan mahdollisuuksista.

Olihan se - - - monikin siitä porukasta, mikä oli mukana (retkellä), niin ni ne tiesi, että silloin ei voi ryypätä, niin monille se oli se, että oli yks selvä päivä.

Asukkaiden aktiivisella toiminnalla on ollut vaikutuksia myös Rajakylän ulkopuolelle. Positiivisuuden aate on levinnyt sosiaalisen median kautta myös muualle. – *” - - - instagramissa näkee, että siellä on alettu käyttää hashtagia Meidän Rajakylä. Et se on niin kuin selvästi levinnyt sellaisena aatteena pidemmälle.”* Asukkaiden aktiivisuus on myös tehnyt asuinalueen tarpeet näkyväksi, minkä vuoksi yhteisiä asioita Oulun kaupungin kanssa on nyt helpompi hoitaa.

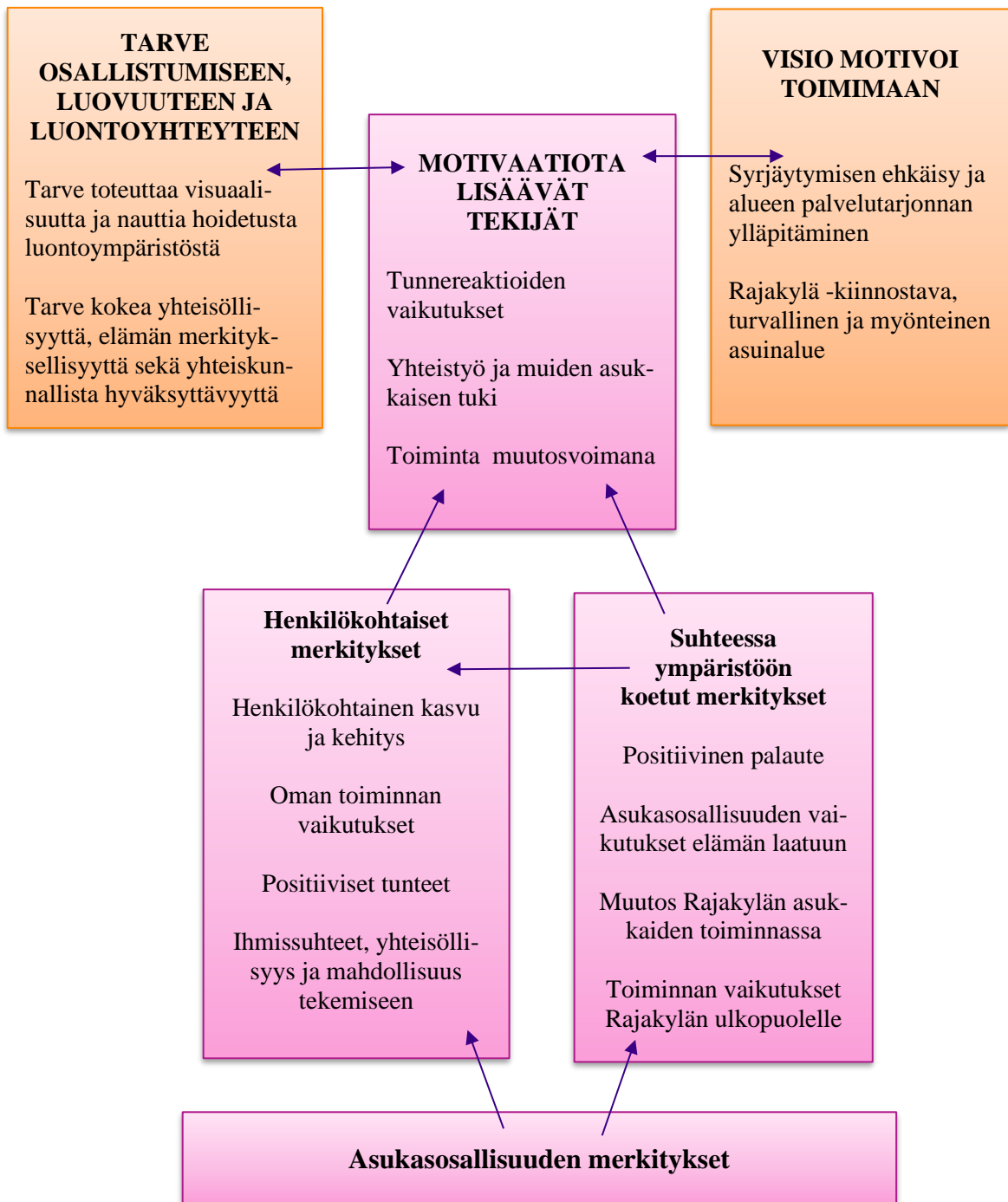
- - - he (kaupungin työntekijät) on osanneet kertoa, että tämä näkyvyys on tuonut semmoista, että me on tultu niinku näkyväksi. Että asiat hoituu helpommin, entä aikaisemmin. Että aikaisemmin oli vaikeaa saada edes selvitettyä, missä se rikkinäinen skeittiramppi on.

7 TULOSTEN TARKASTELUA

7.1 Merkitykselliset kokemukset lisäävät motivaatiota

Tulokset ilmenevät vuorovaikutteisesti suhteessa toisiinsa (KUVIO 3). Asukasosallisuuden merkitykset ovat henkilökohtaiset tai suhteessa ympäristöön koettuja merkityksiä. Suhteessa ympäristöön koetut merkitykset voivat siirtyä osaksi henkilökohtaista kokemusmaailmaa. Tuloksia tarkastellessa merkitykset ja motiivit liittyvät yhteen. Merkitykselliseksi koetut asiat ovat yksi motivaatioon vaikuttava tekijä (Antonovsky 2011, 44-46). Merkityksellisyys vaikuttaa positiivisesti vapaaehtoisena toimimisen motivaatioon (Englert & Helmig 2018; Rodell 2013). Ympäristö ja yksilön suhde ympäristöönsä ovat olennainen osa motivaatiota (Ford 1992, 70). Osallisuuden merkitykset sijoittuvat osaksi motivaatiota, jolloin merkitykset ovat yksi motivaatiota lisäävä tekijä.

Tarve osallistumiseen, luovuuteen ja luontoyhteyteen sekä visio, joka motivoi toimimaan olivat tekijöitä, jotka saivat asukkaat liikkeelle ja toimimaan. Nämä esiintyvät kuviossa ylimpänä. Tarpeet ja visio ovat vuorovaikutteisessa suhteessa motivaatiota lisääviin tekijöihin: Tarpeet ja visio lisäävät motivaatiota toimia. Samanaikaisesti tunnereaktioiden vaikutukset, yhteistyö ja muiden asukkaiden tuki, toiminta muutosvoimana sekä asukasosallisuuden merkitykset motivaatiota lisäävinä tekijöinä tukevat asukkaiden tarpeita ja visiota.

KUVIO 3. Asukasosallisuuden motiivit, merkitykset ja niiden välinen suhde

7.2 Syrjäytymisen ehkäiseminen motivoi toimimaan

Syrjäytymisen ehkäiseminen on tulosten mukaan merkittävä motivaatioon vaikuttava tekijä. Syrjäytymisen ja sen ehkäiseminen näkyi tuloksissa kauttaaltaan: Se esiintyi sekä asukasosallisuuden motiiveihin että merkityksiin liittyvissä tuloksissa. Lisäksi on huomionarvioista, että syrjäytymisen ehkäisemiseen liittyvät teemat tulivat esille jokaisessa yksittäisessä haastatteluaineistossa, vaikka niiden sisällöt olivat muutoin keskenään erilaisia. Tämä ei käy tutkimustuloksissa ilmi, mutta totean sen omana huomionani. Osallisuus voidaan nähdä vastakohtana syrjäytymiselle (Raivio 2018, 103; Raivio & Karjalainen 2013, 16-17). Thoits & Hewitt (2001) mukaan vapaaehtoistyön on todettu lisäävän yleistä hyvinvointia, kuten onnellisuutta, tyytyväisyyttä elämään, fyysistä ja psyykkistä terveyttä sekä itsetunnon ja hallinnan tunteen kasvua (Englert & Helmig 2018).

Tarkastellessa asukasosallisuuden merkityksiä tulokset kertovat, että asukasosallisuudella on mahdollisuuksia syrjäytymisen ehkäisemisessä. Merkityksissä näkyy saamisen ja antamisen välinen suhde. Sanonta, että antaessaan saa, on vapaaehtoistehtäviin liittyvä vahva motiivi. (Yeung 2004, 33.) Kertoessaan omia havaintojaan haastateltavat pystyivät antamaan tutkimukseen kaikuja Rajakylän asukkaiden kokemuksista. Samanaikaisesti on huomioitava, että suhteessa ympäristöön koetut merkitykset ovat aina subjektiivisia ja tulkinnanvaraisia. Syrjäytymisen ja osallisuuden näkökulmasta huomionarvoinen on kohtaaminen, jossa haastattelemani henkilö kuuli päihteiden käyttäjien sanoneen, että heidät on toiminnassa ”otettu ihmisenä vastaan”. Ledwith & Spring (2010) kuvailee, että ihmiseksi tulemisen ehtona on, että ymmärrämme kokemuksiemme merkityksen. Heidän mukaansa osallisuustyössä tarvitaan kriittistä pohdintaa - se synnyttää uutta ja rakentaa merkityksiä. (Ledwith & Springett, 2010, 187.) Pohjois-Pohjanmaan liiton määrittelemä hyvinvointikäsite päättyy seuraavasti: ”Toivon tulevani kuulluksi, nähdyksi, hyväksytyksi ja ymmärretyksi ihmisenä enkä yksittäisten tarpeideni kautta (Pohjois-Pohjanmaan liitto 2019).

Anna-Maria Isola ajattelee, että osallisuus ei edellytä osallistumista. Hänen mukaansa on mahdollista, että osallisuus on myös passiivista, jolloin hiljainenkin

osallistuja voi saada tunteen osallisuudesta. Saman kokemuksen jakaminen herättää tunteen siitä, että olemme yhteisellä maaperällä ja koemme itsemme merkitykselliseksi. Yhteisyys lisää ihmisten kokemaa arvokkuutta ja yhdenvertaisuutta. Isola kuvaa, että parhaiten yhteinen hyvä voi syntyä ei-kenenkään ja kaikkien yhteisellä alueella. (Isola 2019, 29-30; Isola 2016, 595, 599.) Yksilötasolla osallisuus tulee nähdä ja määrittää henkilökohtaisena merkityksellisenä kokemuksena kuulumisesta johonkin ryhmään tai yhteisöön (Raivio 2018, 101; Raivio & Karjalainen 2013, 15). Samassa tilanteessa voidaan kokea hyvinkin erilaisia kokemuksia osallisuudesta tai osattomuudesta (Leemann & Hämäläinen 2016, 590). Kukaan ulkopuolinen ei voi koskaan täysin tietää, missä tilanteessa itse kukin tuntee merkityksellisyyttä. Isola ym. (2017, 60) toteaa: ”Motivaatio on joskus pienestä kiinni. Siihen voi riittää hyväksyvä katse tai se, että pystyy jättämään jälkensä muiden nähtäväksi.”

ITU2-hankkeessa laaditun Osallisuus-toimintamallin juurtumisen edellytyksiä tarkastellaan yksilöllisellä tasolla, yhteisöjen ja organisaatioiden tasolla sekä yhteiskunnallisella tasolla. Yksilöllisellä tasolla juurtumiseen vaikuttavat esimerkiksi merkityksellinen kohtaaminen sekä oman äänen ja kuulluksi tuleminen mahdollistuminen. (Niiranen-Linkama, Vuokila-Oikkonen & Siira 2020, 112.) Hankkeen myötä alueen asukkaat kokivat tullessa kuulluiksi. Luottamus siihen, että Rajakylästä voidaan yhdessä pitää huolta, lisääntyi. (Vuokila-Oikkonen & Jokinen 2020, 63.)

Osallisuustyössä tulisi pysähtyä miettimään, tavoittelemmeko osallisuutta osallistumisen kautta. Miten suhtaudumme henkilöön, joka saapuu talkoisiin, mutta jääkin seuraamaan muiden työtä? Osallistumisen ulkoinen mittari sopii huonosti yhteen osallisuuden kokemuksen kanssa. Hyväksyvässä kohtaamisessa ollaan jo osallisuuden ytimessä. Vuorovaikutus erilaisten ihmisten ja ihmisryhmien kanssa edistää osallisuutta (Koivisto ym. 2018, 21). Niemelä (2020, 25) toteaa ITU2-hankkeen loppuraportissa, että osallisuustyössä tulisi huomioida, ettei inklusio useinkaan tapahdu suoraan normaaliyhteiskuntaan, vaan viiteryhmään, joka on itselle merkityksellinen ja voimaannuttava. Professori Juho Saaren johtama eriarvoisuutta käsitellyt työryhmä sanoo mietinnössään: ”Toimiva ja hyvä arki on yhteiskäsitemme useille toimille, joilla lisätään ihmisten ja yhteisöjen toimintakykyä. On

tärkeää lisätä edellytyksiä lähiyhteisön tuelle, omanarvontunnon kehittymiselle ja tulevaisuudenuskolle, ja vähentää yksinäisyyden kokemusta, turvattomuuden tunnetta ja ahdistuneisuutta.” (Valtioneuvoston kanslia 2018.) Tutkimuksen tuloksista voidaan päätellä, että asukasosallisuuden tuomat merkitykset ovat oleellisia tekijöitä eriarvoisuuden vähentämisessä.

Isola viittaa osallisuuden tilaan, joka ei ole staattinen olotila, vaan se on muuttuva, ajasta ja paikasta riippumaton tila, johon vaikuttaa muun muassa historiamme sekä ympäröivä kulttuurimme. Yksilön kokema osallisuuden tila voi vaihdella jopa useita kertoja päivän aikana. (Isola ym. 2017,12-14.) Asukkaiden osallisuus oman alueensa kehittämisessä voi lisätä uudenlaista yhteisyyttä ja kasvattaa asukkaan kokemaa osallisuuden tilaa. Kokemus osallisuudesta ja osattomuudesta ei ole sidoksissa aineelliseen varallisuuteen. Taloudellisesti hyvin toimeentuleva henkilö voi kokea asuinalueensa ongelmien edessä keinottomuutta, voimattomuutta ja myös välinpitämättömyyttä. Osallisuuden tila paikallisen lähikauppan edustalla on eittämättä suurempi sinne kerääntyneiden päihteiden käyttäjien kuin heidän ohitse luikkivien ”hyväosaisten” joukossa. Ongelmana pidetään kuitenkin päihteiden käyttöä ja ympäristön turvattomuutta, eikä sitä, että valtaosa asukkaista kokee osattomuutta oman asuinalueensa ongelmien edessä. Tämä tutkimus, ITU2-hanke ja Meidän Rajakylä osoittavat, että asuinalueella on mahdollista pyrkiä vahvistamaan niiden osallisuutta, jotka voivat elämässään muuten hyvin, mutta kokevat asuinympäristönsä turvattomaksi ja epäviihtyisäksi. Positiivisuutta korostamalla ja ryhtymällä tekoihin voidaan lisätä kaikkien alueella asuvien yhteisöllisyyttä ja hyvinvointia.

Elsa Keskitalo (2020) kuvaa ITU2-hankkeen loppuraportissa, että yhteisökehittämisen lähestymistavaksi on hyvä valita alueen voimavarat. Voimavaralähtöinen lähestymistapa voi käynnistää myönteisen kehityksen, joka on todennäköisesti ongelmalähtöistä lähestymistapaa kestävämpi. Voimavaralähtöisyys voi muuttaa käsitystä asuinalueesta ja voimaannuttaa alueen asukkaita. (Keskitalo 2020, 38.)

Määritellessään osallisuuden ulottuvuuksia ovat Raivio & Karjalainen sijoittaneet osallisuuden ja syrjäytymisen kentälle mukailun jäsenyyden Erik Allardtin (1976) hyvinvoinnin ulottuvuuksista. Tällöin osallisuuden edellytyksinä voidaan

nähdä riittävä määrä aineellisia resursseja (having), autonomiaa ja toimijuutta (acting) sekä sosiaalisesti merkityksellisiä suhteita (belonging). Kaikilla näillä on nähtävissä negatiivinen vastaparinsa eli syrjäytymisen ulottuvuus. Kokemus osallisuudesta ei voi toteutua täysipainoisesti, jos jokin osallisuuden ulottuvuus toteutuu huonosti. Siksi osallisuustyössä tulisi tarkkailla kaikkien ulottuvuuksien tasapainoista toteutumista. (Raivio 2018, 103; Raivio & Karjalainen 2013, 16-17.)

Pirnes & Tiihonen korostavat rationaalisen rinnalla kokemuksellisuuden merkitystä yksilöllisessä ja yhteiskunnallisessa toiminnassa. Kokemuksellisuuden osatekijöitä ovat merkityksenanto, luovuus, elämys, osaaminen, osallisuus ja osallistuminen. Kaikessa toiminnassa ja yhteiskunnan kehittämisessä tulisi ottaa nämä osatekijät huomioon, jotta toiminta voisi olla yksilöitä voimaannuttavaa. (Pirnes & Tiihonen 2011, 447.)

8 POHDINTA

8.1 Luotettavuus

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa keskeistä on luotettavuuden arviointi kokonaisuutena. Tällöin korostuu tutkimuksen sisäinen johdonmukaisuus, eli koherenssi. (Tuomi & Sarajärvi 2018, 163.) Yhä useammin laadullisen tutkimuksen luotettavuuteen liitetään myös refleksiivisyys. Tämä tarkoittaa, että objektiivisuutta lisätään tunnistamalla subjektiivisuus ja nostamalla se esiin. (Aaltonen & Puusa 2020, 179.) Voidaan puhua myös vahvistettavuudesta (confirmability), jolloin on tärkeää erottaa toisistaan henkilökohtainen ja tutkimukseen osallistuneiden arvomaailma (Tolley, Ulin, Mack, Robinson & Succop 2016, 52, 210).

Minulla ei ollut selkeitä sitoumuksia tähän tutkimukseen; en työskentele Rajakylässä, en asu siellä, enkä nykyisessä työssäni ole tekemisissä asukasosallisuuden liittyvien teemojen parissa. Kuitenkin työssäni seurakunnan nuorisotyössä osallisuus ja osallistaminen ovat vahvasti esillä – niin kuin kaikkialla yhteiskunnassa. Itse olen, osallisuuden kysymyksiä kohdatessani, kokenut usein voimattomuutta ja keinottomuutta. Osallisuuden syntyminen on tuntunut mysteeriltä: Puheissa ja teoissa olemme pyrkineet osallisuuteen, mutta usein osallisuus on lähtenyt syntymään kuin itsestään. Tämä on saanut minut pohtimaan syvemmin osallisuuteen vaikuttavia tekijöitä. Miten työssäni voin edistää osallisuutta? Onko todella niin, että tarvitaan vain oikeat ihmiset, jotta asioita alkaa tapahtua?

Tutkimusaihetta ehdotettiin minulle ITU2-hankkeesta. Edellisiin pohdintoihin viitaten osallisuus on ilmiönä kiinnostanut minua, joten aloittaminen oli mielekästä ja inspiroivaa. Tutkimuskysymykset muodostuivat osittain oman mielenkiintoni pohjalta. Jos olisin työni puolesta ollut valmiiksi ”sisällä” tutkimuksen aihepiirissä, olisi teoreettisen viitekehyksen rakentaminen ollut vankempaa ja johtopäätösten muodostaminen – kenties – syvempää. Toisaalta, olen ollut enemmänkin kuin tyhjä taulu: olen voinut kiinnittää huomiota asioihin, jotka ”sisältä käsin” saattaisivat jäädä huomaamatta. Voisi ajatella, että tämä seikka tekisi minut lähestulkoon

objektiiviseksi tutkimukseni suhteen, mutta sellainen ajattelu johtaa harhaan. Objektiivisuuden mahdollisuus perustuu subjektiivisuuden tiedostamiseen (Puusa & Julkunen 2020, 189).

Tutkimuksen uskottavuutta (credibility) voidaan lisätä tulkintojen ja johtopäätösten kriittisen tarkastelun sekä triangulaation avulla (Tolley ym. 2016, 51, 209). Koska tein työtä yksin, minulla ei ollut ryhmän tukea, josta olisi ollut hyötyä aineiston ristiin arvioimisessa. Sen sijaan olen pyrkinyt tarkasti kuvaamaan tutkimusprosessia ja valintoja, joita olen tutkimuksen aikana tehnyt. Sain prosessin aikana kuukausittain ohjausta ohjaajiltani sekä opponenteilta. Heidän palautteensa oli tärkeää työni etenemisen kannalta. Analyysiin ja tutkimustuloksiin liittyvä aineisto oli ohjauksissa esillä yhteensä neljä kertaa. Sain työstäni palautetta, jonka mukaan tarkensin ja täsmensin analyysiä ja johtopäätöksiä. Analyysitaulukot ovat tutkimusraportin liitteenä (LIITE 3 & LIITE 4). Teoreettisen viitekehyksen sekä tutkimuksen johtopäätöksien muodostamisessa tukeuduin aiempaan tutkimustietoon. Tiedonhankinta oli haastavaa motivaatioon ja osallisuuteen liittyvän tutkimustiedon laajuuden vuoksi. Tietoa oli runsaasti, joten kohdennetun tiedon löytäminen vei aikaa. Tietokantahakujen lisäksi käytin apunani aikaisempien tutkimuksien lähteitä sekä opponenteilta ja ohjaajilta saamiani vihjeitä, mikä tarkensi työni fokusta.

Laadullisessa tutkimuksessa pyritään lisäämään luotettavuutta kiinnittämällä huomiota käyttövarmuuteen (dependability). Tutkimusprosessin johdonmukaisuus sekä laadullisen tutkimuksen metodien sääntöjen ja yleissopimuksien noudattaminen lisäävät luotettavuutta. (Tolley ym. 2016, 51, 209-210.) Tutkimusprosessista olen kertonut tarkemmin luvussa 5. Liitteenä on aikataulu, jonka mukaan opinnäytetyöprosessi eteni (LIITE 5). Seuraavaksi tarkastelen luotettavuuden näkökulmia haastatteluihin, analyysiin ja tuloksiin liittyen.

Haastattelutilanteet etenivät luontevasti ja aineistoa kertyi monipuolisesti. Kokeuttomuuteni tutkimushaastattelun tekemisessä näkyi muutamassa kysymyksessä vaikeutena sietää hiljaisia hetkenä. Haastattelijan tulee harjoitella hiljaa olemista (Hyvärinen 2017, 32). Aineistoa kuunnellessa huomasin, että tein pai-

koitellen johdattelevia kysymyksiä. Tällöin olen analysoinut aineistoa sen perusteella, mitä haastateltava on muualla haastattelun aikana puhunut. Niin ikään ensimmäisissä haastatteluissa esitin laajoja ja monitasoisia kysymyksiä, jotka osoittautuivat johdattelemisen kannalta ongelmallisiksi. Kuitenkin aineiston keruun edetessä kysymykseni muuttuivat yksinkertaisimmiksi ja selkeimmiksi. Testasin haastattelun runkoa etukäteen, mutta en valitettavasti tallentanut sitä. Esitestauksena toteutetun haastattelun tallentaminen olisi antanut minulle mahdollisuuden etukäteen tarkkailla itseäni haastattelijana. Huolellisempi etukäteisvalmistautuminen olisi tältä osin lisännyt tutkimuksen laatua ja luotettavuutta.

Haastattelun lämmittelykysymyksenä kysyin haastateltavilta, millainen paikka Rajakylä on asua. Kysymys osoittautui ongelmalliseksi, jos haastateltavat asuivat hieman Rajakylän ulkopuolella. Tässä tilanteessa haastateltava saattoi kokea, ettei hän ollut sopiva henkilö haastatteluun. Huomasin, että oli tärkeää sanoittaa tutkimuksen tavoite haastattelutilanteessa uudelleen.

Haastateltavat ja tutkimuksen näkökulmat valikoituivat jo siinä vaiheessa, kun hankkeen työntekijät kysyivät halukkaita henkilöitä haastatteluun osallistumiseen. Haastateltavien henkilöiden valinnalla on merkitystä tutkimustulosten kannalta. Tällainen harkinnanvarainen näyte on perusteltua silloin, kun pyritään saamaan tarkempaa tietoa ja ymmärtämään jotakin ilmiötä syvällisemmin. (Hirsjärvi & Hurme 2004, 59.) Sitä, miksi yhtä henkilöä on pyydetty haastateltavaksi ja toista ei, on mahdotonta tyhjentävästi kirjoittaa auki. Siksi on tarpeen todeta subjektiivisuus tiedonantajien valikoitumisen suhteen. Luotettavuutta lisäävä tekijä on se, että keskustelin hankkeen työntekijöiden kanssa kriteereistä, joiden perusteella henkilöitä kysyttäisiin haastateltaviksi. Tarkoituksena oli saada mukaan Rajakylän alueella aktiivisesti vaikuttaneita henkilöitä, jotka edustaisivat eri ikäisiä ja eri elämäntilanteessa olevia henkilöitä. Kriteerit täyttyivät haastateltavien henkilöiden kohdalla.

Haastattelin tutkimusta varten neljää Rajakylän asukasta. Joukko oli varsin pieni. Luotettavuutta arvioidessa tulee huomioida, miten pieni haastateltavien määrä vaikuttaa tutkimuksen tuloksiin ja johtopäätöksiin. Tässä kohden huomioin tutkimuksen taustan ja tutkimustehtävän. Tutkimuksen kohteena olivat ne asukkaat,

jotka olivat aktiivisesti toimineet asuinalueensa kehittämiseen eteen. ITU2-hankkeessa toteutettujen turvallisuus- ja viihtyvyyskävelyjen muistio antaa suuntaa aktiivisten asukkaiden kokonaismäärästä. Muistion mukaan ensimmäiseen tilaisuuteen osallistui 22 henkilöä ja toiseen tilaisuuteen seitsemän henkilöä. Muistiossa ei eritellä, mikä oli tilaisuuksiin osallistuneiden asukkaiden määrä. Kuitenkin on huomioitava, että osallistujamäärältään suurempaan tilaisuuteen osallistui ainakin 12 henkilöä työnsä puolesta. (ITU 2 –hanke. Turvallisuus- ja viihtyvyyskävely.) Aktiivisten asukkaiden määrä ei ollut näin ollen kovin suuri. Tämän tiedon avulla voin todeta, että neljässä tutkimushaastattelussa näyttää olevan riittävästi aineistoa kuvaamaan aktiivisten Rajakylän aktiivisten asukkaiden motiiveja ja merkityksiä asuinalueensa kehittämiseen.

Neljän haastattelun jälkeen huomasin, että jokainen haastateltava oli tuonut tutkimukseen hieman erilaisen näkökulman. Siksi voin todeta, että haastateltavien valinnassa oli onnistuttu. Tutkimustulos olisi varmasti ollut erilainen, jos haastateltavia olisi etsitty avoimella kutsulla. Kuitenkin on aiheellista kysyä, olisiko avoin kutsu tavoittanut riittävästi henkilöitä, jotka olisivat olleet sopivia haastateltavaksi. Tiedonantajien harkinnanvarainen valinta oli perusteltua ja se antoi tarkemman ja monipuolisemman kuvan tutkittavasta ilmiöstä.

Ennen aineiston analysoimista tutustuin kerättyyn aineistoon. Haastattelut olivat sisällöltään hyvin erilaisia. Tämä helpotti kokonaiskuvan muodostamista. Luin haastatteluaineiston useasti läpi, jonka jälkeen hahmottelin motivaation ja merkityksen käsitteitä, jotka muodostuivat analyysin merkitysyksiköiksi. Merkityksellisyden tunne vaikuttaa motivaatioon, joten termit ovat osittain päällekkäisiä ja ne ruokkivat toinen toistaan. (Antonovsky 2011, 44-46; Englert & Helmig 2018; Rodell 2013). Minun tuli pystyä erottamaan ne kokemukset, jolloin haastateltava toimi asukasosallisuuden synnyttämän merkityksellisen kokemuksen motivoimana ja ne hetket, jolloin muut tekijät vaikuttivat motivaation syntymiseen. Ensimmäisenä etsin aineistosta motiiveja eli tunteita, kokemuksia tai ajatuksia, jotka saivat asukkaat liikkeelle tai toimimaan. Tämän jälkeen siirryin osallisuuden tuottamiin merkityksiin. Aineiston analysoiminen merkitysten näkökulmasta edellytti tietoisuutta siitä, että yksilö elää keskellä toisten ja itsensä tuottamia merkityksiä. Tämä ei

kuitenkaan sulje pois sitä todellisuutta, että merkitykset kytkeytyvät myös vallitseviin tarinoihin sekä toiminta- ja ajattelutapoihin. (Vilkkä 2015, 160.)

Paikoitellen aineistosta oli vaikeaa tunnistaa, oliko kyseessä motiivi vai merkitys. Tällöin käytin apunani ajatusta siitä, että motiivit löytyvät asukasosallisuuden alkupäästä - niistä hetkistä, jolloin merkityksellisiä kokemuksia ei ollut päässyt vielä muodostumaan. Tässä kohden tulkinnan mahdollisuus on ollut vahvasti olemassa. Koska merkitykselliset asiat motivoivat toimimaan, ei motiivivia ja merkityksiä voi lopullisesti erottaa toisistaan. Päädyin tuloksia tarkastellessa synteisiin, jossa sijoitin merkitykselliset kokemukset osaksi motivaatiota. Tämä synteesi lisää myös tulosten luotettavuutta.

Luotettavuustarkastelun edellytyksenä on riittävä dokumentaatio (Kananen 2017, 176). Käytin analyysissa apunani tekstinkäsittelyohjelmaa, johon koodasin aineiston taulukoiksi. Dokumentoin ja tallensin jokaisen vaiheen erikseen. Alkuperäisen, litteroidun aineiston säilytin sellaisenaan. Palasin usein alkuperäiseen aineistoon tarkistaakseni asiayhteyksiä sekä haastateltavan käyttämiä sanamuotoja. Tässä vaiheessa työskentely oli hidasta. Motiivien koodaamisessa käytin apunani eri värejä. Osallisuuden merkityksistä koostui paljon tekstiä, joten tulostin pelkistetyt ilmaukset paperille, jolloin niiden luokittelu oli helpompaa.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnissa nostetaan esille myös tutkimuksen siirtokelpoisuus tai toistettavuus (transferability). Siinä huomioidaan, että tutkimustulos ei ole tilastollinen, vaan käsitteellinen tuotos, joka on syntynyt kontekstissaan. Tutkimustulos voidaan nähdä ainutkertaisena, joka on kuitenkin siirrettävissä tutkimusprosessi ja konteksti huomioiden. (Tolley ym. 2016, 53, 210.) Rajakylän asukkaiden haastattelut olivat tilanteina ainutkertaisia – täysin samantyyppistä tutkimustulosta tuskin tulisi, vaikka haastateltavana olisivat samat henkilöt. Tutkimusprosessin ja kontekstin kuvaaminen tukevat kuitenkin toistettavuuden mahdollisuutta ja lisäävät tutkimuksen luotettavuutta.

8.2 Eettisyys

Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK 2012, 6) luokittelee hyvän tieteellisen käytännön keskeisiksi lähtökohdiksi rehellisyyden, huolellisuuden ja tarkkuuden tutkimuksen eri vaiheissa. Eettisen toimintatavan lähtökohtana haastattelututkimuksessa on, että haastatteluun osallistuvat tietävät, mistä tutkimuksessa on kysymys, mihin tietoja käytetään ja miten niitä säilytetään (Hyvärinen 2017, 32). Informointi, suostumus ja vapaaehtoisuus ovat tärkeä osa eettisyyttä (TENK 2019, 8–9). Annoin haastateltaville kahdesti kirjallisen sekä kerran suullisen tiedonannon edellä mainittuihin kysymyksiin. Niiden lisäksi informoin haastateltavia, että he voivat kieltäytyä haastattelusta tai keskeyttää tutkimukseen osallistumisen milloin vain. Haastateltavat antoivat kirjallisen luvan tutkimukseen osallistumiseksi. ITU2-hankkeessa oli tavoitteena tehdä kehittämis- ja tutkimustyötä ja siten tutkimusluvut olivat kunnossa myös organisaation puolesta. Haastateltavat esiintyivät haastatteluissa yksityishenkilöinä, eivätkä edustaneet ITU2-hanketta tai mitään muuta organisaatiota.

Haastattelemanani henkilöt suhtautuivat haastattelutilanteisiin luottavaisesti. Heillä tuntui olevan kokemusta vastaavanlaisista tilanteista ja osa kertoi ITU2-hankkeen tiimoilta olleen aikaisemminkin haastateltavana. Tutkimuslupa ja tutkimuseettiseen liittyvät tiedonannot näyttivät olevan asioita, jotka haastateltavat ottivat vastaan rutiininomaisesti, eivätkä he esittäneet tarkentavia kysymyksiä tutkimukseeni liittyen. Minun oli tietoisesti otettava aikaa tutkimuseettisiin tiedonantoihin liittyviin asioihin. Koska haastateltavat vaikuttivat motivoituneilta ja valmiilta haastatteluun, tunnistin itsessäni tarpeen mennä nopeasti eteenpäin. Tutkimuseettisestä näkökulmasta se olisi ollut väärä ratkaisu. Riittävä tiedonsaanti tutkimukseen ja sen tavoitteisiin liittyen osa hyvää tieteellistä käytäntöä. (Puusa & Julkunen 2020, 198).

Anonymiteetin varmistaminen on yksi tutkimushaastattelun perusasia (Hyvärinen 2017, 32; TENK 2019, 12). On täysin mahdollista, että tutkimusta tehtäessä haastateltavat eivät itse pidä anonymiteettiään tärkeänä asiana. Anonymiteetti on kuitenkin välttämätöntä, suojaten haastateltavan yksityisyyttä ja antaen suojaa ja työrauhaa myös minulle tutkimuksen tekijänä. Tutkimuksen tekijän tulee pystyä

analysoimaan ilmiötä objektiivisesti ilman vaatimuksia lojaalisuudesta tai henkilökohtaisten pyrkimysten esille nostamisesta. (Mäkinen 2006, 114.) Yksi haastateltavien anonymiteettiä suojaava sekä tutkimuksen luotettavuutta lisäävä tekijä oli se, että huolehdin tutkimuksen painopisteen pysymisestä tutkittavan ilmiön, eikä esimerkiksi henkilökohtaisten saavutusten tutkimisessa. Tutkimuksen kohde ja tarkoitus oli selkeästi esillä aina haastattelusta aineiston analyysiin ja tutkimusraportin kirjoittamiseen asti. Opinnäytetyöni kohteena eivät olleet haastattelemani henkilöt, vaan tutkittava ilmiö: asukkaiden osallisuus Rajakylän alueen kehittämisessä.

Huomionarvoista oli, että useat haastateltavat halusivat kertoa hyviä kokemuksiaan ITU2-hankkeen toiminnasta. Hanke oli tuolloin päättymässä. Tämä näkyi haastattelutilanteissa siten, että haastateltavat pohtivat tulevaa sekä halusivat kertoa hankkeen positiivisista vaikutuksista. Heillä oli mahdollisesti ajatuksena, että he voisivat haastattelujen kautta vaikuttaa hankkeen jatkumiseen. Haastateltaville annettu ennakkoinformaatio, kirjallinen tutkimuslupa sekä haastattelutilanteessa annettu suullinen informaatio muodostuivat tutkimuseettisestä näkökulmasta tärkeäksi. Haastattelutilanteessa heillä oli toki mahdollisuus jakaa ajatuksiaan hankkeen päättymiseen liittyen. Heille oli kuitenkin annettu tietoon, ettei tutkimuksen tarkoituksena ollut tutkia ITU2-hanketta tai sen vaikutuksia. Välillisesti tutkimustulokset voivat toki perustella osallisuushankkeiden paikkaa ja tehtävää yhteiskunnassa.

Tämän opinnäytetyön haastattelut olivat ensimmäisiä tekemiäni tutkimushaastatteluja. Minua jännitti, vaikka olin tottunut kohtaamaan ja kuuntelemaan ihmisiä kahden kesken. Mutta tutkimuksen matkalla olin – ja edelleen olen - vasta oppimassa. Mietin, saisinko tutkimuskysymysteni kannalta riittävästi aineistoa ja osaisinko tehdä kaiken asianmukaisella tavalla. Aineistoa purkaessa huomasin tilanteita, joissa olisin voinut haastattelijana toimia toisin. Yleisesti ottaen olen kuitenkin tyytyväinen omaan työhöni aloittelevana tutkimushaastattelijana. Jokaisessa haastattelutilanteessa haastateltavat jakoivat yhden tai useamman syvemmän henkilökohtaisen tuntemuksen tai merkityksen. Tilanteissa oli luottamuksellinen

ilmapiiri, mikä lisää myös tutkimuksen eettisyyttä. Eettinen haastattelija on rauhallinen kuuntelija, joka antaa tilaa myös vaikeiden asioiden käsittelylle. (Hyvärinen 2017, 33).

8.3 Jatkotutkimusaiheita

Tutkimustuloksista syntyi useita jatkotutkimusaiheita. Ensimmäinen liittyy syrjäytymisen ehkäisemiseen. Asukkaiden käynnistämät projektit käynnistyvät usein alueilla, joissa on enemmän hyväosaisuutta kuin kasaantuneita ongelmia (Luhtakallio & Mustranta 2017, 115). Meidän Rajakylä, asukkaiden käynnistämä hanke, sai alkunsa asuinalueella, jossa on verrattain suuri määrä huono-osaisuutta ja syrjäytymistä. Tutkimustulosten mukaan syrjäytymisen ehkäiseminen oli yksi tekijä, joka motivoi asukkaita toimimaan. Tämän motiivin pysyvyyttä ja sen vaikutuksia olisi tärkeää edelleen tutkia. Rajakylän asukkaat ovat ITU2-hankkeen päätyttyä jatkaneet yhteisöllistä toimintaa alueella. Säilyykö syrjäytymisen ehkäisy yhtenä toiminnan tavoitteena, kun osallisuushanke alueella päättyy ja työnsä puolesta osallisuustyötä tekevät lähtevät? Millä tavoin nykyinen toiminta tavoittaa syrjäytyneet? Tapahtuuko alueella vielä kohtaamisia, joissa joku voi kokea, että hänet ”otetaan ihmisenä vastaan” tai joku toinen saa huomata, että ”ihmisiähän me kaikki ollaan”?

Ihmisyyden ja ihmisarvon tutkiminen olisi jatkotutkimusaiheena mielenkiintoinen. Mitä edellisillä kysymyksillä - ihmisenä olemisella ja ihmiseksi tulemisella - tarkoitetaan? Entä miten ne liittyvät osallisuuden kokemukseen? Olen tätä opinnäyte-työtä varten perehtynyt viimeisimpään tutkimustietoon osallisuudesta. Martha Nussbaum (2011, 34) määrittelee toimintavalmiuksia ihmisarvoisen elämän toteutumiselle, mutta muutoin en ole huomannut osallisuuden yhteydessä puhuttaneen ihmisarvosta. Launis (2018, 8) toteaa, että yhteiskuntamme pohjautuu käsitykseen, että ihmisarvo on objektiivinen, moraalikäsitteistämme ja -arvostuk- sistamme riippumaton löydös. Toiset kuitenkin ajattelevat, että ihmisarvo on keksintö tai käytäntö, joka saattaa joskus muuttua tai kadota kokonaan. (Launis 2018, 8.) Tästä näkökulmasta katsottuna ihmisarvon näkyväksi tekemistä ja ihmisarvon toteutumisen arvioimista tulisi yhteiskunnallisessa keskustelussa lisätä.

Miten ihmisarvon käsite ymmärretään? Miten se mielletään osaksi osallisuustyötä?

Tutkimustulokset osoittivat, että asukasosallisuus vaikuttaa merkittävästi henkilökohtaiseen kasvuun ja kehitykseen. Tämä avaa mielenkiintoisia jatkotutkimusaiheita. Yhtenä jatkotutkimuksena voisi tutkia sitä, kuinka osallisuus vaikuttaa yksilön minäkäsitykseen. Aihe sopisi hyvin pitkittäistutkimukseen, jossa tarkasteltaisiin osallistavaan toimintaan osallistuneiden minäkuvan kehittymistä tietyllä ajanjaksolla. Osallisuuden toteutumisen arvioinnin avuksi kehitetään mittareita (Leeman, Isola, Kukkola, Puromäki, Valtari & Keto-Tokoi 2018, 52). Merkityksiin liittyvät jatkotutkimukset toisivat tarpeellista tietoa osallisuustyön yhteiskunnallisen tarpeen perustelemiseen ja osallisuustyön kehittämiseen.

Tunnereaktiot näyttäytyivät tutkimustuloksissa yhtenä motivaatiota lisäävänä tekijänä. Motivaatio on kokonaisuus, joka sisältää henkilökohtaisia päämääriä, tunteita sekä itseä koskevia käsityksiä ja uskomuksia. (Ford 1992, 73-75.) Hakala (2017) on kirjoittanut motivaatiosta oppimisen näkökulmasta. Hän toteaa, että myös säröt ovat tunteita, ja oppimistilanteissa tulisi pohtia myös negatiivisia tunteita, ristiriitoja tai niiden taustoja. (Hakala 2017, 15.) Rajakylän asukkaiden motivaatiota lisäsi suuttumuksen ja ärsyyntymisen tunteet. Tämä avaa mielenkiintoisia kysymyksiä jatkotutkimuksia varten. Miten osallisuustyössä osataan ottaa vastaan negatiivisia tunteita tai ristiriitoja? Usein negatiivinen tunnetila lamaanuttaa ja muodostuu toiminnan esteeksi. (Hakala 2017, 10; Weinstein 2004, 101-103.) Weinsteinin (2004) mukaan negatiivisista odotuksista johtuvat tunnereaktiot voivat myös motivoida yltämään entistä parempiin suorituksiin. Rajakylän asukkaiden motivaatiossa on nähtävissä ”Minä näytän heille” -asennetta. (Weinstein 2004, 188-199, 291.) Onko osallisuustyössä riittävästi tilaa tällaisen kokemuksen ja toiminnan syntymiselle?

LÄHTEET

- Aaltio, I. & Puusa A. (2020). Mitä laadullisen tutkimuksen arvioinnissa tulisi ottaa huomioon? Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät* (s.177-188). Helsinki: Gaudemus.
- Antonovsky, A. (2011). *Hälsans mysterium*. Stockholm: Natur och kultur 2005.
- Bandura, A. (1977.) Self-efficacy: Toward a unifying theory of behavioral change. *Psychological Review*, 84(2),191-215.
Saataavilla <https://doi.org/10.1037/0033-295X.84.2.191>
- Csikszentmihaly, M. (1997). Finding flow. *Psychology Today*, 30(4), 46.
<https://search-proquest-com.anna.diak.fi/docview/214472782?accountid=%24%24CLIENTID>
- Deci, E.L. & Ryan R.M. (2008). Self-Determination Theory: A Macrotheory of Human Motivation, Development, and Health. *Canadian Psychology*, 49(3), 182-185. Saataavilla <https://doi.org/10.1037/a001280>
- Deci, E.L. & Ryan R.M. (2000). The 'What' and 'Why' of Goal Pursuits: Human Needs and the Self-Determination of Behavior. *Psychological Inquiry*,11(4), 227-268.
Saataavilla https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01
- Dufva, M. (2020). Megatrendit 2020. Sitran selvityksiä 162. Saataavilla <https://media.sitra.fi/2019/12/15143428/megatrendit-2020.pdf>
- Englert, B. & Helmig, B. (2018). Volunteer Performance in the Light of Organizational Success: A Systematic Literature Review. *Voluntas: International Journal of Voluntary & Nonprofit Organizations*. 29 (1), 1-28.
Saataavilla <https://10.1007/s11266-017-9889-2>
- Eskola, J., Lähti, J. & Vastamäki, J. (2018). Teemahaastattelu: Lyhyt selviytymisopas. Teoksessa R. Valli, *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle* (s. 27-51). Jyväskylä: PS-kustannus.
- Ford, M. (1992). *Motivating Humans: Goals, Emotions, and Personal Agency Beliefs*. London: Sage.

- Freeman, M. (2017). *Modes of thinking for qualitative data analysis*. New York: Taylor and Francis.
- Green, G. & Haines, A. (2016). *Asset building and community development*. Los Angeles: SAGE.
- Hatch, J.A. (2002). *Doing qualitative research in educational settings*. Albany: State University of New York Press.
- Hakala, J. (2018). Toimivan tutkimusmenetelmän löytäminen. Teoksessa R. Valli, *Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle* (s.14-26.) Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hakala, J.T. (2017). Motivaatiotutkimuksen kehitysvaiheita ja nykytila. Teoksessa L. Segler-Heikkilä & J.T. Hakala (toim.), *Mikä saa meidät innostumaan? Motivaatio korkeakouluopetuksessa*. Centria, Puheenvuoroja 12. Saatavilla <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-7173-29-9>
- Hakari, K. (2013). *Uusi julkinen hallinta – kuntien hallinnonuudistuksen kolmas aalto*. Tutkimus Tampereen toimintamallista. Väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopiston johtamiskorkeakoulu.
- Healy, K. (2012). *Social Work Methods and Skills : The Essential Foundations of Practice*. Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Hiilamo, H. & Mäntyneva P. (2018) Osallisuuden ja osattomuuden dynamiikka työtoiminnassa. Etnografinen tutkimus kolmella kuntouttavalla työtoiminnan kentällä. *Yhteiskuntapolitiikka* 83; 2018(1), 18-28. Saatavilla <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201802143412>
- Hirsjärvi, S. & Hurme H. (2004). Tutkimushaastattelu. *Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: University Press.
- Honkanen, H. (2016) *Vaikuttamisen psykologia. Mielen muuttamisen tiede ja taito*. Helsinki: Arena-Innovation Oy.
- Hyvärinen, M. (2017). Haastattelun maailma (toim.) Teoksessa M. Hyvärinen., P. Nikander & J. Ruusuvuori (toim.), *Tutkimushaastattelun käsikirja* (s. 11-45). Tampere: Vastapaino.
- Isola, A-M. (2019). Toimijoiden ääni: Mitä osallisuus ja osallistuminen merkitsevät? Teoksessa T. Meriluoto & T. Litmanen, *Osallistu! Pelastaako osallisuus demokratian?* (s.29-30) Tampere: Vastapaino.

- Isola, A-M. (2016). Autonomia, demokratia ja yhteiset. Osallisuuden paikallinen edistäminen. *Yhteiskuntapolitiikka* 2016(5), 595-599.
- Isola, A-M., Kaartinen H., Leemann L., Lääperi R., Scheider, T., Valtari S., & Keto-Tokoi A. (2017) Mitä osallisuus on? Osallisuuden viitekehystä rakentamassa. Työpaperi 33/2017. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavilla <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-917-0>
- ITU 2 –hanke. Turvallisuus- ja viihtyvyyssävelly. Muistio 19.9. ja 23.9.2019. Saatavilla ITU2-hanke: Rajakylän Olohuone.
- Kananen, J. (2017). *Laadullinen tutkimus pro graduna ja opinnäytetyönä*. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Keskitalo, E. (2020). Yhteisöjen kehittämisen lähtökohtia ja mahdollisuuksia. Teoksessa P. Vuokila-Oikkonen, S. Hyväri & E. Keskitalo (toim.) *Asukkaat alueen hyvinvoinnin rakentajina – kokemuksia Oulun Rajakylän kehittämisestä* (s. 29-39). (Diak. Työelämä 19). Saatavilla <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-354-4>
- Koivisto, J., Isola A-M. & Lyytikäinen, M. (2018). *Osallisuus kuuluu kaikille. Innokylän innovaatiokatsaus*. Työpaperi 9/2018. Saatavilla <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-077-8>
- Launis, V. (2018.) *Ihmisarvo*. Tampere: Vastapaino.
- Ledwith, M. & Springett, J. (2010). *Participatory Practice : Community-based Action for Transformative Change*. Bristol: Policy Press.
- Leemann, L. & Hämäläinen, R-M. (2016). Asiakasosallisuus, sosiaalinen osallisuus ja matalan kynnyksen palvelut. Pohdintaa käsitteiden sisällöstä. *Yhteiskuntapolitiikka* 2016(5), 586-594.
- Leeman, L., Isola, A-M., Kukkonen, M., Puromäki, H., Valtari, S. & Keto-Tokoi, A. (2018). *Työelämän ulkopuolella olevien osallisuus ja hyvinvointi. Kyselytutkimuksen tuloksia*. Työpaperi 17/2018. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos. Saatavilla <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-343-119-5>
- Luhtakallio, E. & Mustranta M. (2017). *Demokratia suomalaisessa lähiössä*. Helsinki: Into-kustannus Oy.
- Martela, F., Ryan, R., & Ryan, R. M. (2016). The Benefits of Benevolence: Basic Psychological Needs, Beneficence, and the Enhancement of Well-Being. *Journal of Personality*, 84(6), 750-764. Saatavilla: <https://doi.org/10.1111/jopy.12215>

- Max-Nief, M. (1991). *Human Scale Development*. New York and London: The Apex Press. Saatavilla <http://www.wtf.tw/ref/max-neef.pdf>
- Meidän Rajakylä. Saatavilla 5.8. 2020 <http://meidanrajakyla.fi/>
- Mäkinen, O. (2006) *Tutkimusetiikan ABC*. Helsinki: Tammi.
- Niemelä, J. (2020.) Esseitä elämästä, ideoita inklusiivisuudesta. Teoksessa P. Vuokila-Oikkonen, S. Hyväri & E. Keskitalo (toim.), *Asukkaat alueen hyvinvoinnin rakentajina – kokemuksia Oulun Rajakylän kehittämisestä* (s. 16-28). (Diak. Työelämä 19). Saatavilla <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-354-4>
- Nieminen, A. (2019) *Osallisuuden tila – Käsitteestä ja toteutuksesta*. Tutkimusjulkaisu. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Saatavilla https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/166350/DIAK_Puheenvuoro_22.pdf?sequence=5&isAllowed=y
- Niiranen-Linkama, P., Vuokila-Oikkonen, P. & Siira T. (2020). Osallisuus –toimintamallin rakentuminen ITU2-hankkeessa. Teoksessa P. Vuokila-Oikkonen, S. Hyväri & E. Keskitalo (toim.), *Asukkaat alueen hyvinvoinnin rakentajina – kokemuksia Oulun Rajakylän kehittämisestä* (s. 99-114). (Diak. Työelämä 19). Saatavilla <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-354-4>
- Nurmi, J-E. & Salmela-Aro, K. (2017). Johdanto. Teoksessa K. Salmela-Aro & J-E. Nurmi, *Mikä meitä liikuttaa. Motivaatiopsykologian perusteet* (s. 9-15). Jyväskylä: PS-kustannus.
- Nussbaum, M. (2011). *Creating capabilities: The human development approach*. Cambridge: Belknap Press of Harvard University Press.
- Oulun Diakonissalaitos. ITU2-hanke. Kehittäminen. Saatavilla 1.12.2019 <https://itu2.odl.fi/fi/kehittaminen24/>
- Oulun kaupunki. Kaupunkisuunnittelu. Rajakylä. Saatavilla 7.12. 2019 <https://www.ouka.fi/oulu/kaupunkisuunnittelu/rajakyla>
- Oulun kaupunki. Päätöksen teko ja hallinto. Yhteisötoiminta. Saatavilla 5.8. 2020 <https://www.ouka.fi/oulu/yhteisotoiminta/itu2-hanke>
- Oulun kaupunki. Rajakylän kysely. Saatavilla 7.12. 2019 <https://www.ouka.fi/documents/64220/17980249/RajakylaKyselyTiivistelma2018.pdf/0b532d88-7263-4fc1-a806-c71caf5b7ccf>

- Pirnes, E. & Tiihonen, A. (2011). Merkityksellisen ja kokemuksellisen (kansalais)toimijuuden pelikenttä. *Yhteiskuntapolitiikka* 76 (2011):4. Saatavilla <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/102867/pirnes.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Puusa A. (2020). Haastattelutyypit ja niiden metodiset ominaisuudet. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät* (s.101-117). Helsinki: Gaudeamus.
- Puusa, A. & Julkunen S. (2020). Uskottavuuden arviointi laadullisessa tutkimuksessa. Teoksessa A. Puusa & P. Juuti (toim.), *Laadullisen tutkimuksen näkökulmat ja menetelmät* (s.190-201). Helsinki: Gaudeamus.
- Pohjois-Pohjanmaanliitto. (2019). Hyvinvointisopimus 2019. Saatavilla 7.10. <https://pohjois-pohjanmaa.fi/wp-content/uploads/2020/09/Hyvinvointisopimus2019.pdf>
- Porath, C., Speitzer, G., Gibson, C. & Garnett, F.G. (2012). Thriving at work: Toward its measurement, construct validation, and theoretical refinement. *Journal of Organizational Behavior*, 33(2), 250-275. Saatavilla <https://doi.org.10.1002/job.756>.
- Raivio, H. (2018). Sosiaalinen kuntoutus voimavaraistamisena – toivon ja muutoksen näkökulma. Teoksessa H. Kostilainen & A. Nieminen (toim.), *Sosiaalisen kuntoutuksen näkökulmia ja mahdollisuuksia*. (s. 97-117). (Diak työelämä 13). Saatavilla <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-307-0>
- Raivio, H. & Karjalainen J. (2013). Osallisuus ei ole keino tai väline, palvelut ovat! Teoksessa T. Eira (toim.) *Osallisuus – oikeutta vai pakkoa?* (s.12-34). (Jyväskylän ammatti-korkeakoulun julkaisuja – sarja). Saatavilla https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/64153/JAMKJULKAISUJA1562013_web.pdf?sequence=1&isAllowed=y
- Rodell, J.B. (2013). Finding Meaning through Volunteering: Why Do Employees Volunteer and What Does It Mean for Their Jobs? *Academy of Management Journal*, 56(5),1274-1294. <http://media.terry.uga.edu/socrates/publications/2013/11/Rodell2013.pdf>
- Reeve, J. (2009). *Understanding motivation and emotion*. Hoboken NJ: John Wiley & Sons, Inc. 2009.

- Rouvinen-Wilenius, P. (2014). Kohti osallisuutta – mikä estää, mikä mahdollistaa. Teoksessa A. Jämsen & A. Pyykkönen (toim.), *Osallisuuden jäljillä*. (s.51-68). Saatavilla <https://www.jelli.fi/assets/files/sites/6/2017/06/oSallisuuden-j%C3%A4ljill%C3%A4-verkkoversio-pakattuna-16052014.pdf>
- Ruusuvuori, J., Nikander P. & Hyvärinen M. (2010). Haastattelun analyysin vaiheet. Teoksessa J. Ruusuvuori, P. Nikander & M. Hyvärinen, *Haastattelun analyysi*. Tampere: Vastapaino.
- Siira T. & Vuokila-Oikkonen P. (2020). ITU2 osallistuva toimintamalli yhdessä tehden. Teoksessa P. Vuokila-Oikkonen, S. Hyväri & E. Keskitalo (toim.), *Asukkaat alueen hyvinvoinnin rakentajina – kokemuksia Oulun Rajakylän kehittämisestä* (s. 13-15). (Diak. Työelämä 19). Saatavilla <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-354-4>
- Stukas, A., Snyder, M. & Clary, E. (2016). Understanding and encouraging volunteerism and community involvement. *Journal of Social Psychology*, 156(3), 243-255. Saatavilla <https://doi.org.10.1080/00224545.2016.1153328>
- Tamm, M. (2002). *Psykosociala teorier vid hälsa och sjukdom*. Lund: Studentlitteratur 2002.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). (3/2019). *Ihmiseen kohdistuvan tutkimuksen eettiset periaatteet ja ihmistieteiden eettinen ennakoarviointi Suomessa*. Saatavilla https://tenk.fi/sites/tenk.fi/files/Ihmistieteiden_eettisen_ennakoarvioinnin_ohje_2019.pdf
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta (TENK). (14.11.2012). *Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyn käsitteleminen Suomessa*. Saatavilla https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf
- Tolley, E., Ulin P., Mack, N., Robinson, E. & Succop, S. (2016). *Qualitative methods in public health. A field guide for applied research*. (2. edition). Saatavilla <https://ebookcentral.proquest.com/lib/diak/reader.action?docID=4461564>
- Tuomi. J. & Sarajärvi A. (2018). *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

- Valtioneuvoston kanslia. (2018). *Eriarvoisuutta käsittelevän työryhmän loppuraportti*. Saatavilla <https://valtioneuvosto.fi/documents/10616/334456/eriarvoraportti-21032018/fd6f37c6-04d9-44db-99bb-53d54ef1ad1f>
- Vasalampi, K. (2017) Itsemääräämisteoria. Teoksessa K. Salmela-Aro & J-E. Nurmi, *Mikä meitä liikuttaa. Motivaatiopsykologian perusteet*. (s. 54-57). Jyväskylä: PS-kustannus.
- Vasta, R. (toim.) (2017). *Kuusi teoriaa lapsen kehityksestä*. Kuopio: Unipress.
- Vilkkä, H. (2015). Tutki ja kehitä. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Vuokila-Oikkonen P. & Jokinen P. (2020). Hyvinvointia ja turvallisuutta yhteiskentämällä: Osallistuvan budjetoinnin kokeilu, turvallisuuskävelyt ja ”roskishölkät”. Teoksessa P. Vuokila-Oikkonen, S. Hyväri & E. Keskitalo (toim.), *Asukkaat alueen hyvinvoinnin rakentajina – kokemuksia Oulun Rajakylän kehittämisestä* (s. 55-65). (Diak. Työelämä 19). Saatavilla <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-354-4>
- Vuokila-Oikkonen, P., Hyväri S. & Kainulainen S. (2019). *Sosiaalinen hyvinvointi asuinalueen osallisuuden mittarina*. Dialogi 3/2019. Saatavilla <https://dialogi.diak.fi/2019/03/21/sosiaalinen-hyvinvointi-asuinalueen-osallisuuden-mittarina/>
- Vuokila-Oikkonen P. & Kainulainen S. (2020). Koettu sosiaalinen hyvinvointi Rajakylässä vuosina 2018 ja 2019. Teoksessa P. Vuokila-Oikkonen, S. Hyväri & E. Keskitalo (toim.), *Asukkaat alueen hyvinvoinnin rakentajina – kokemuksia Oulun Rajakylän kehittämisestä* (s. 93-98). (Diak. Työelämä 19). Saatavilla <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-493-354-4>
- Weinstein, R.S. (2004). *Reaching Higher : The Power of Expectations in Schooling*. Massachusetts: Harvard University Press. Saatavilla <https://ebookcentral.proquest.com/lib/diak/detail.action?docID=3300433>
- Yeung, A. B. (2004). The Octagon Model of Volunteer Motivation: Results of a Phenomenological Analysis. *Voluntas* 15 (19), 21-46. Saatavilla <http://10.1023/B:VOLU.0000023632.89728.ff>
- Yeung, A. B. (2005). Tutkimustyökaluja vapaaehtoismotivaation mysteeriiin. Teoksessa M. Nylund & A.B. Yeung (toim.), *Vapaaehtoistoiminta. Anti, arvot ja osallisuus* (s.83-103). Tampere: Vastapaino

LIITE 1. TUTKIMUSLUPA HAASTATTELUUN

Oulun kaupungin, Oulun Diakonissalaitoksen ja Diakonia-ammattikorkeakoulun ITU 2 –hankkeessa kehitetään Rajakylän asuinalueita yhdessä asukkaiden kanssa.

Hankkeessa tehdään opinnäytetyönä tutkimusta, jossa etsitään syitä siihen, miksi asukkaat ovat motivoituneet asuinalueensa kehittämiseen. Lisäksi tutkimuksessa pyritään löytämään merkityksiä, joita kokemukset kehittämisestä ja osallisuudesta ovat asukkaille antaneet.

Tutkimuksen tekee opinnäytetyönään diakonia-ammattikorkeakoulun sosionomi (YAMK) -opiskelija Maria Pohjola. Opinnäytetyötä ohjaa Päivi Vuokila-Oikkonen ja Harri Kostilainen.

Tutkimuksen aineisto kerätään haastatteluilla. Haastateltavat osallistuvat tutkimukseen anonymisti siten, että henkilöllisyys ei ole tunnistettavissa. Valmis raportti julkaistaan opinnäytetöiden internet-sivustolla www.theseus.fi. Haastattelu tallennetaan äänitiedostona, joka puretaan kirjalliseen muotoon. Tutkimusraportin ilmestyttyä opinnäytetyöhön liittyvä aineisto hävitetään. Haastatteluaineistoa ei käytetä muuhun tarkoitukseen, eikä tietoja luovuteta ulkopuolisille.

Tällä lomakkeella haastateltava antaa suostumuksensa haastatteluun ja luvan tutkimusaineiston käyttöön yllä kuvattua tutkimusta varten. Haastateltava voi jokaisessa tutkimuksen vaiheessa perua osallistumisensa tutkimukseen.

Haastattelun jälkeen haastateltavaan saa / ei saa olla yhteydessä mahdollisia lisäkysymyksiä varten. (Ympyröi sopiva vaihtoehto.)

Haluan tutkimusraportin ilmestymisen jälkeen luettavaksi alla olevaan sähköpostiosoitteeseen

Päiväys ja paikka

Haastateltavan allekirjoitus

Maria Pohjola, sosionomi (YAMK) -opiskelija
MariaHannele.Pohjola@student.diak.fi / xxx-xxx xxx

LIITE 2. TEEMAHAASTATTELUN RUNKO

Teemat:

Vaikuttaminen

Motiivit ja osallisuuden merkitys

1. Millainen asuinalue Rajakylästä mielestäsi on? (Lämmittelykysymys)
2. Haastattelen sinua, koska olet ollut mukana vaikuttamassa Rajakylän alueen kehittämiseen. Kertoisitko, mitä olet tehnyt ja missä olet ollut mukana?
3. Miksi Rajakylän kehittäminen on mielestäsi tärkeää? Mikä Rajakylän kehittämisessä on tärkeää? (Mitä se sinulle tarkoittaa? Miksi asia on sinulle tärkeä?)

(Kuvaile henkilökohtaisia ajatuksia ja tuntemuksiasi, kun päätit alkaa toimimaan. Millä tavalla lähdit mukaan? Millainen vastaanotto tai yhteisö oli? Miten ihmiset toimivat? Onko joku asia, joka on vähentänyt tai estänyt innostusta?)

4. Mitä tekemäsi työ asuinalueellasi on antanut sinulle itsellesi? Millaista vaikutusta tekemälläsi työllä on ollut ympäristöosi? Kuvaile tilanteita, jolloin sinulle on tullut tunne, että antamasi panos on ollut tärkeää?

LIITE 3. Analyysitaulukko Asukasosallisuuden motivaatio

Alaluokat	Yläluokat	Pääloukat
Viihtyisä ympäristö on visuaalisesti tärkeä asia.	Tarve toteuttaa visuaalisuutta ja nauttia hoidetusta ympäristöstä.	Tarve osallistumiseen, luovuuteen ja luontoyhteyteen
Haastateltava nauttii hoidetusta luontoympäristöstä.		
Yhteisen toiminnan kautta voi löytää elämälleen tarkoituksen, tuntea yhteyttä muihin ihmisiin ja yhteisöön, kokea yhteiskunnallista hyväksyttävyyttä sekä osaltaan hyvittää yhteiskunnalle sitä, mitä yhteiskunta on asukkaalle antanut.	Tarve kokea yhteisöllisyyttä, elämän merkityksellisyyttä sekä yhteiskunnallista hyväksyttävyyttä.	
Haastateltavat ovat huolissaan alueen asukkaista, joilla on vaikeuksia elämänhallinnassa ja haluavat järjestää heille mahdollisuuden yhteiseen tekemiseen.	Syrjäytymisen ehkäisy ja alueen palvelutarjonnan ylläpitäminen	Visio motivoi toimimaan
Rajakylää tulee kehittää, jotta voidaan ylläpitää alueen palvelutarjontaa.		
Rajakylän mainetta tulee parantaa ja uudistaa kertomalla positiivisia asioita alueesta.	Rajakylä – kiinnostava, turvallinen ja myönteinen asuinalue	
Rajakylän asuinalueesta puhutaan huonoa, mutta se ei ole muihin alueisiin verrattuna huonompi asuinalue.		
Rajakylää tulee kehittää, jotta uudet asukkaat haluaisivat muuttaa sinne.		
Alueen liikenneturvallisuuteen tulee vaikuttaa.		
Roskat ärsyttivät haastateltavaa.	Tunnereaktioiden vaikutukset	Motivaatiota lisäävät tekijät

Haastateltavaa suututti se, että Rajakylää moititaan.		
Negatiiviset kommentit lisäsivät asukkaan motivaatiota.		
Yhteistyö muiden asukkaiden ja toimijoiden kanssa on ollut kannustavaa: ideoihin reagoidaan positiivisesti, vastuuta jaetaan tasaisesti ja yhteisten tavoitteiden eteen työskennellään innokkaasti.	Yhteistyö ja muiden asukkaiden tuki	
Haastateltava on saanut muilta alueen asukkailta positiivista palautetta siitä, että hän tekee alueella hyvää ja tarpeellista työtä.		
Haastateltava uskoi siihen, että hän saisi muiden asuinalueen asukkaiden tuen taakseen.		
Haastateltavat ajattelivat, että muutos vaatii tekoja ja sinnikkyyttä.	Toiminta muutosvoimana	
Haastateltava haluaa toimia ja tehdä asioita.		
Roskia keräämällä halutaan vaikuttaa ihmisten asenteisiin ja toimintatapoihin		
Asuinalueen kehittäminen on helppoa, eikä siitä aiheudu vaivaa itselle.		

LIITE 4. Analyysitaulukko Osallisuuden merkitykset

Alaluokat	Yläluokat	Pääluokat	
Asukasosallisuus vahvistaa tai heikentää itsetuntoa ja itsearvostusta.	Henkilökohtainen kasvu ja kehitys	Henkilökohtaiset merkitykset	
Asuinalueen kehittäminen antaa mahdollisuuden itsensä toteuttamiseen ja itsensä kehittämiseen.			
Asuinalueen kehittämisellä voi vaikuttaa muiden ihmisten hyvinvointiin ja ajatusmalleihin.	Oman toiminnan vaikutukset		
Asuinalueita kehittämällä saa aikaan näkyviä ja pysyviä asioita.			
Asukasosallisuuden kautta kokee onnistumisen, innostumisen ja liikituksen tunteita.	Positiiviset tunteet		
Asukasosallisuudesta saa hyvän mielen.			
Asukasosallisuuden kautta voi tutustua uusiin ihmisiin, ystäväyksiä sekä kokea yhteisöllisyyttä.	Ihmissuhteet, yhteisöllisyys ja mahdollisuus tekemiseen		
Asukasosallisuus tarjoaa toimintaa ja tekemistä.			
Haastateltava kertoo, että päihteiden käyttäjät ovat osallistuneet tempauksiin ja kertoo heidän sanoneen, että heidät on otettu ihmisenä vastaan.	Positiivinen palaute		Suhteessa ympäristöön koetut merkitykset
Alueen asukkaat ja toimijat ovat antaneet välitöntä positiivista palautetta.			
Haastateltavat ovat havainneet alueen asukkaissa positiivisia tunnekokemuksia.			
Yhteinen asukastoiminta voi antaa uusia kokemuksia, uutta suuntaa elämälle ja tukea päihhteettömyyttä.	Asukasosallisuuden vaikutukset elämänlaatuun		
Rajakylän asukkaiden aktiivisuus on lisääntynyt.			
Rajakyläläiset eivät enää alistu Rajakylän maineeseen, vaan miettivät, kuinka voisivat toimia.	Muutos Rajakylän asukkaiden toiminnassa		
Ostarin koristeisiin ei kohdistunut ilkivaltaa.			

Positiivisuuden aate on levinnyt sosiaalisen median kautta myös Rajakylän ulkopuolelle.	Toiminnan vaikutukset Rajakylän ulkopuolella	
Asukkaiden aktiivisuus on tehnyt asuinalueen tarpeet näkyväksi, mikä vuoksi yhteisiä asioita Oulun kaupungin kanssa on helpompi hoitaa.		

LIITE 5. Tutkimuksen aikataulu

10/2019	Tapaaminen ITU2-hankkeessa Tutkimuskysymysten tarkentuminen
11/2020	Tutkimussuunnitelman laatiminen
12/2019	Tutkimussuunnitelman palauttaminen
1/2020	Viitekehyksen kirjoittamista Haastatteluun valmistautumista
2/2020	Haastatteluajkojen sopiminen Haastattelukysymyksien testaaminen
2-3/2020	Haastattelujen toteuttaminen Aineiston purku
4-5/2020	Aineiston analyysia Tutkimusraportin kirjoittamista Viitekehyksen kokoamista
7-8/2020	Aineiston analyysia Tutkimustulokset
9-10/2020	Tutkimusraportin kirjoittamista: Johtopäätökset, luotettavuus, eettisyys, jatkotutkimusehdotukset, viitekehyksen laajentamista
5.10. 2020	Opinnäytetyön arviointiprosessiin ilmoittautuminen
26.10. 2020	Raportin palautus esitarkastukseen
17.11. 2020	Julkaisuseminaari
23.11. 2020	Raportin palautus